

szeptember 29.

MUSOR

szeptember 29.

grammofón. 9: Rádió-
rescu Aura énekesnő

Szalónzenekari hang-
fűzős szalónzenekar
adny Dezső mesél a
ár után. Siklóssy Pál
né Bock Hilda bécsi
Francia nyelvokta-
ő és cigányzenekara
Operaház előadása
előadás után időjel-
1. honvédegyezmény
rszene.

ner-est.
nekar.
nyű és tánczene.
nikus hangverseny.

riskola zenekara.
11: Tánczene.
nyol dalok. — 11.30

ort. 10.35: Könyv

szeptember 30.

diógyetem. 9: Sei-
vész hangversenye.
művész játéka. 10.15
goraművész játéka.

Weidinger szalónze-
12.05: Eugen Step-
ekarának játéka. 3.30
4.15: Lévy József
Károly előadása. 5:
án Andorné előad-
6.30: Olasz nyelv-
emlékirataiból. A r.
Szigligeti Ede. Felo-
dor. 7.30: Bodán Ma-
e Magyar Imre cigán-
Európai hangversen-
időjárás, hírek. Ma-
Anny Sobotta hangve-
mofónhangverseny.

Értesítés

elmébe. Legújabb
szformáció villanny
6-8 hónapig megtar-
tóséget felősség m-
zítője Mussa Gyula.

5 intelligens szép zse-
keresem házasság a
Igaz élet" jelígre a

nas helyen üzlet eng-
átadó. Kevés töke, biz-
a kiadóban.

zlesnek megfelelően d-
riházakhoz ajánlkoz-
néfő, Str. Petru Ra-

émet (ólmot) bárm-
m a kiadóban.

k oktatását biztos er-
okleveles tanárno. S.

t.

megvételre kereste-
alomnak. Ajánlatok
Banca Agrara Cluj c

nyhás belvárosi lak-
ni Rados festéküzletb-

október 10-én leszer-
kedelmi érettségi 2
zetnél könyvelői és
gyar levelezői minőse-
bá nagyrészen az ang-
antó nyelvet, bármil-
keres. Megkeresés
nkaerő jelígre a ki-

ndabélés olcsón elad-
its, Király u. 49. szá-

oratanárnő, volt Hev-
raórákat ad. Cím a

XIV. ÉVF. * 219. SZAM
Cluj—Kolozsvár, 1931.
szeptember 30 Szerda

Taxa postala
platite in numerar
No. 224.716-929

Ara 5 lej

Dr. Rámásetter Robert
Budapest
Sztér 2 II e 8

KELET

ESIDÓPOLITIKAINAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Baron L. Pop (volt Brassai
utca) 10. szám. Telefonszám: 9-77

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Félévre 600 lej
Negyedévre 320 lej
Egy hónapra 110 lej

**FÖLDI
ELŐFIZETÉSI ÁRAK**
Egy évre 10 dollár
Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem)
Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel

Választás — pártok nélkül

A „felfüggesztett” jugoszláv diktatura kormánya november 8-án választásokat rendez. El kell ismerni, hogy eredeti rendezésben. A kormány elnöke megérdemelné, hogy a politikai színházak történetében, mint egy új Reinhardt emlegessék a késői utókor történelem-tanárai.

Mert a jugoszláviai „parlament” választások nemcsak külsőségükben, hanem belső természetükben is pártját ritkító eseménynek ígérkeznek. Ezek a választások pártok részvétele nélkül fognak lezajlani. Azaz mégsem. Egyetlen hivatalos párt lesz, amelyre a választópolgár leadhatja szavazatát. A diktatura kormányának pártja, mely a „nemzeti egység” pártjának nevezi magát. Erre a párttra mindenki leadhatja a szavazatát, ha a szavazatléadás különös szünetéi közé tartozik. Más pártira ugyanis nem adhatja. Azon egyszerű oknál fogva nem, mert más pártok nem vehetnek részt a választásokon. Az új jugoszláv „alkotmány” szerint ugyanis se faji, se vallási, se osztály-rétegetőzés alapján nem lehet pártot alapítani.

Es ezt nevezik parlamenti demokráciának az új jugoszláv orientációban. Ezt nevezik majd parlamenti választásnak. Valóban újszerű és valóban ötletes megfogalmazása ez az „alkotmányos” életnek. Reinhardt ötlet, csak az ember nem tudja, hogy a rendezők vigjátéknak, vagy tragédiának szánták-e különös politikai kompozíciójukat?

Egy javaslat — két hiba

Egy egészen jó törvény van készülóban. A kormány az élelmiszerek árának megolcsulása arányában le akarja szállítani a lakbéréket. Igaz is, már régen itt kellett volna kezdeni. Ha nem lehet a gabona árát mesterségesen megdagasztani, erőszakkal kell letörni minden más közszükségleti cikknek az árát. A lakásért is perze. De nemcsak a lakásért. És itt van ennek a legújabb törvényjavaslatnak az első hibája. Hogy csak a lakásokon kezd meg az árak letörését. Pedig ha csak a lakások bérért török le, csupán annyi történik majd, hogy a mezőgazdák mellé tönkreteszik a házigazdákat is. Egyéb haszna nem sok lesz belőle senkinek sem, legkevésbé pedig a mezőgazdáknak. Ok tudvalegőleg nem igen fizetnek házbért.

De azért csak törje le a kormány a lakások árát. Kezdhetné ugyan először a kartelleken. Ha olcsóbb lesz a cement, az üveg, a vas és minden más kartellizált termék, önmagától lesz olcsóbb a házbér is. Ez azonban csak az egyik hibája a készülő törvényjavaslatnak. Mert van egy másik hibája is. Az, hogy nem is lesz belőle törvény. Vagy, ha törvény lesz belőle, mindenről lesz benne szó, csak a házbér letöréséről nem. Iserjük a törvényjavaslatok tekervényes útját, amelynek utolsóiban elsikkad minden jóra való gondolat és ki ne tudná előre, hogy mire a javaslatból törvény lesz, saját szülőapja sem ismer majd rá.

Nem szeretünk előre inni a medve bőrére, nem is hiszünk addig az olcsó lakásban, amíg minden kartell azt csinál, amit éppen akar.

Ha a kartellekkel nem lehet elbánni, maradjunk meg inkább mégis a gabona árának a felszólásánál. Hogy az olcsó lakás valahogy ne kerüljön sokkal többbe, a drágánál. Elég drága nekünk az olcsó gabona úgy is.

Briand könnyel

Briand Berlinben meglátogatta Stressemann sirját és könnyeket ejtett az emlékezés érzéseinek hatása alatt. Ezek a könnyek nagyon emberiek és nagyon igazak lehettek. Hiszen a politikusok is emberek, még az olyan politikusok is, mint Briand, akit politikai cselekvéseiben a nemzeti önzés és nem az általános emberi érdekek vezetnek.

Általában a mai hivatalos politika ve-

Maniu elnöklete alatt tanácskoz- tak Kolozsváron a nemzeti parasztpárt vezetérei

Blanc Arisztid vasárnap órák hosszat tartó tárgyalásokat folytatott Maniuval Kolozsváron. Komoly események készülnek a belpolitikai életben

Cluj-Kolozsvár, szeptember 29. Ma reggel Kolozsvárra érkezett Mihalache volt belügyminiszter és Iunian volt igazságügyminiszter, akik a már Kolozsváron tartózkodó Maniu Gyulával, Vajda Sándorral, Popovici Mihállyal és Madgearuval egyetemben Vajda lakásán értekezletre ültek össze. Az értekezlet délelőtt tíz órától rövid megszakítással a késő délutáni órákig tartott. Este Iunian, Mihalache és Popovici Mihály elutaztak Bukarestbe.

A tanácskozásokról eddig még semmi sem szivárgott ki. Hír szerint Maniunak a párt élére való visszatérésével foglalkoz-

tak. Maniu ugyan határozottan állítja, hogy nem kívánja ismét elfoglalni a nemzeti parasztpárt elnöki pozícióját. Ezzel szemben a mai értekezleten is ő elnökölt és kétségtelen, hogy ma is ő irányítja a nemzeti parasztpárt politikáját. Politikai körökben egyébként élénken kommentálják azt a verziót, hogy Duca volt belügyminiszter, a liberális párt vezére, aki erdélyi turnéra indult, meg fogja látogatni Badacsonyban Maniu Gyulát. Blanc Arisztid is meglátogatta vasárnap a Kolozsváron tartózkodó Maniut. Ugylátszik, hogy komoly események készülnek a belpolitikai életben.

Hivatalos helyről közlik: Romániának most nincs oka letérni az aranyvalutáról

Erőteljes lendületet kapott a devizapiac. Az angolfont: 6.27. Külföldi devizák helyett aranyba fektetik pénzüket az emberek

Bucuresti-Bukarest, szeptember 29. A devizapiacra ma feltűnően élénk forgalom uralkodott és különösen angol fontban igen sok kötés történt. A font árfolyama a reggeli órákban 6.80—6.90 között ingadozott, délelben 6.45-tel cserélt gazdát a font, míg délután a párizsi tőzsde eseményeinek hatása alatt 6.27-re zuhant vissza. Az esti órákban kisebb szilárdulás következett be a font árfolyamában.

A Banca Nationala azt kérte, hogy a bukaresti tőzsde jegyezze ismét az angol fontot. A bukaresti bankok tiltakoztak ez ellen s rámutattak arra, hogy a hivatalos tőzsdei kurzus amugyis irreális volna, mert a font ára ugyszólván perccenként változik. Megtörtént például, hogy két bank devizórjei telefonbeszélgetés során kétszer változott a font árfolyama. A valutapiacra is igen élénk forgalom bonnyolódott le, a dollárért 171 és fél lejt,

a Napoleon aranyért 725 lejt fizettek. Pénzügyi körökben azt a verziót terjesztették, hogy az angliai események után Svédország és Norvégia példájára Románia is fel fogja függeszteni az aranyvalutát. Ezt a verziót illetékes helyen határozottan megcáfolják. A Banca Nationala vezetőinek véleménye szerint semmi szükség nincsen az aranyvaluta felfüggesztésére már csak a következő két okból sem:

1. Románia külföldi tartozásait külföldi valutákban fizeti,
2. az export fellendülése következtében egyre több deviza jön be az országba és kereslet mutatkozik az aranylejt iránt, amely éppen ezért megerősödött. Semmi szükség nincs tehát arra, hogy feleslegesen megdöntsék a lejt biztos támaszát. A Banca Nationala egyébként a mai napon nagyobb mennyiségű dollárt és francia frankot vásárolt.

Franciaország számára előnyösek. A francia-német együttműködésből lehet, hogy Németország javára is fognak átmeneti előnyök származni, de bizonyos, hogy ezek az előnyök elsősorban Franciaországot fogják erősíteni. A gazdasági együttműködés ahogyan az az eddigi jelentésekből kiderül, a német nagyipar feletti francia protekcionizmust fogja eredményezni. És éppen Briand jóvoltából aki mindig értett ahhoz, hogy magánemberi szentimentalizmusát a realpolitika szélső önzésével kapcsolja össze. Berlini könnyeinek van — hogy találó kifejezéssel éljünk — csupán irodalmi értékük. A könnyek mögött csak egy értelmes magánember melegsége vibrál, de nem az emberiség nagy céljaiért hevülő politikusa.

Ha azt akarja,

hogy az UJ KELET,
az erdélyi zsidóság
egyetlen organuma,
zavartalanul telje-
sítse kötelességét

ILZESSÉ
pontosan előfizetését!

VILÁG TŰKRE

A hinduk törekvései

Atlanti cikk, melyet A. Fenner Brsckway, munkáspárti képviselő írt, arról is inkább nagy aktualitással rendelkezik, mert éppen most konferenciák Londonban a hindu problémák megoldására hivatott bizottság, Gandhi, a hindu nacionalisták vezére is részt vesz.

Nehéz dolog azokat az erőviszonyokat megállapítani, amelyek ma India sorsát eldöntik. India akkora, mint Európa Oroszország nélkül és lakosságának nyolevan százaléka igen alacsony kulturájú. Mégis nagy hiba volna azt gondolni, hogy a hinduk sorsa a tehetetlen álmódzás, csak azért, mert ipari- és földmunkásai műveletlenek. Eppen ellenkezőleg, egy politikai szempontból céltudatos eljáró, éber és határozott kisebbség ezt a tömeget könnyen odaviheti, ahova akarja. Ilyen kisebbség már dolgozik Indiában. Eddig a nacionalista mozgalom a polgárság és a gazdag osztályok megszerzésére törekedett, amelyek anyagi erőkkel látták el, de ez a mozgalom csak az indiai ipart védő vámkokkal tördött szociális problémák nem foglalkoztatták. Gandhi, igaz, mindent meg tett, hogy a hindu-nacionalizmusnak új célokat adjon. A nemzeti újjászűletés a végecélja, de inkább individuális reformok elérésére, mint a szociális igazság megteremtésére törekszik. Úgy látszik, nem akar proletármozgalmat, befolyása inkább az ellenkező irányban érvényesül. A nyugati kapitalizmus elleni harc nem a munkástömegek reorganizálásában jelentkezett, hanem abban, hogy rábírra őket arra, hogy a gyárakat az ottani szövöszék kedvéért hagyják el. A gazdasági eredmények azonban nem igazolták Gandhit. Ma több munkás dolgozik a gyárak szövöszékéi mellett mint eddig és az ottan dolgozó szövömunkások száma csökkent.

Indiában is a szindikalizmus volt az industrializálódás következménye, de ez a mozgalom először nem a munkásosztályban jelentkezett. A mozgalom élén polgári szociálfelreformátorok és politikuskok állanak, akik nem ismerték a munkásosztály szükségleteit. A munkásság vezetői többnyire ipari munkások, de ezeket megfertőzte az orosz kommunizmus. A munkásmozgalom tehát egészen proletárjellegű.

Sokkal figyelemreméltóbb azonban a hindu nacionalista mozgalom irányváltása. Gandhi tanítása, a nemzeti újjászűletés, az új iskola vezéreinek Ja wakarial Nekrunak és Chandra Bozenak a befolyása alatt új formákat kapott. Vakmerő bátorsággal dolgoznak hogy Indiában forradalmi pszichológiát teremtsenek, amelynek végső célja az legyen, hogy a multtal minden irányban szakitson. Politikai céljuk természetesen India teljes függetlensége és nem akarnak a dominium helyzetével sem megelégedni. A teljes függetlenséget azért követelik, hogy Indiában forradalmi szellemet teremtsenek. aktív forradalmi beállítottságra szoktassák a hindukat. Azt akarják, hogy a hinduk szakítsanak régi vallási babonáikkal és mohamedánok, Brahmahívők, India sok vallási szektája egy

uj nemzeti vallásban egyé válnak. A férfiak és nők egyenlőségét proklamálják és a kultura szükségességét prédikálják. De mindezen felül meg akarják szervezni az ipari és földmunkás tömegeket és ez a munka és nagybirtok és a tőke ellen irányul. A hinduk nemzeti kongresszusán Jandoharal Nebru és Gandhi India függetlenségét követelték és agitációjukra a kongresszus visszautasította a dominium-tervezetet. Sajnos, ez a mozgalom alig áll érintkezésben a nyugati demokráciával. Tulságosan szoros a kapcsolata Oroszországgal, noha vezérei nem kimondottan kommunisták.

A hindu kommunisták arra törekse nek, hogy paraszt és munkáspártot teremtsenek, de ez még a messze jövő zenéje. A szakszervezetek munkájában azonban már érvényesülnek ezek a törekvések, de az esztelen sztrájkok, amelyek csak nyomorúságot zúdítottak a munkástömegekre, ellenük fordították a munkástömegeket, amelyek teljes joggal rájuk hártották a felelősséget a céltalan és pusztító következ ményekkel járó sztrájkokért.

Az új erők, amelyek most Indiában jelentkeznek, talán a harmadik internacionáléhoz akarnak csatlakozni, elhatározásaikra azonban döntő hatással lesz, hogy milyen támogatást kapnak az angol munkásságtól.

— A népszövetségi leszerelési bizottság körlevelet intézett a kormányokhoz. Genf-ből jelentik: A népszövetségi leszerelési bizottság az államokhoz intézendő körlevelet fogalmazott, melyben kéri a kormányok választását aziránt, hajlandók-e hozzájárulni november elsejétől egy évre terjedő fegyverkezési szünet életbeléptetéséhez.

A Sándor kupa mintájára Károly kupaversenyt tűz ki a szövetség. Bukarestből jelentik: A jugoszláv-román sportbarátság egyik újabb bizonyítékát szolgálja a szövetség azzal, hogy kiírta a Károly kupát. Mint ismeretes Jugoszlávia és Románia futballsportja éveken keresztül a Sándor kupa elnyeréséért küzdött s végül is az értékes kupát a jugoszlávok nyerték meg. A revánsképpen felajánlott Károly-kupa küzdelmeit 1933-ban kezdik.

— Ime a leszerelés! Londonból jelentik: A tengerészeti légi haderő egyik bombavető osztaga hadgyakorlatához ki-selejtezett hadihajó célpontot használtak fel, amelyet a nyílt tengeren legénysége elhagyott s a hajót ezután rádióhullámok útján irányították. A célpontul szolgáló hadihajó nagy gyorsasággal haladt előre, folyton változtatta irányát s közben a repülőgépekről bombázták. A gyakorlat végén megállítást nyert, hogy a rendkívül gyors, cikk-cakkban történt előrehaladás ellenére a bombák 80 százaléka talált. A teli találatok a hajó legerősebb pánclázatát is átütötték. Kétségtelenné vált tehát, hogy különösen légi torpedókkal is támogatott bombavető repülőgépek ellen a hadihajók nem tudnak kellően védekezni.

Olcsó Balzac és Dickens könyvek

Balsac: Kispolgárok I-IV. kötet	125 L
Balsac: Goriot apó I-II. kötet	70 L
Dickens: Pickwick Klub I-IV. kötet	130 L
Dickens: Odon ritkaságok boltja I-II. kötet	77 L
Dickens: Nagy várakozások I-II. kötet 793 oldal	300 L
Az Atheneum olcsó könyvei	
Földi Mihály: Hamlet királykisasszony 264 oldal	51 L
Mereskovszki: Örök utitársak 448 oldal	102 L
Pirandello: Forog a film 220 oldal	68 L
Pourtales: Liszt Ferenc élete 248 oldal	68 L
Szinyai Zoltán: Aranykarika költve	84 L

Kaphatók az az UJ KELET könyvostályában az összeg és portóköltség előzetes bekládése mellett (bélyegben is), vagy utánvétellel.

SELECT MOZGÓ

Mai kezdettel mutatja be a német filmpar 1931. évi remekét:

ARIANE

Claude Anet világhírű regénye nyomán, a főszerepekben: Elisabeth Bergner és Rudolf Forstner a világ legnagyobb drámaíró művészei. Előadások kezdete 3, 5, 7 és 9 órakor. Kérjük a jegyeket idejében megváltani! Monopol Camararium.

SELECT MOZGÓ

Bulgária lázasan fegyverkezik

A fegyvervásárlást Olaszország irányítja

Szofia, szeptember 29. A szófiai földművespárti ellenzéki körökben rendkívül sokat beszélnek Bulgária újabb fegyverkezési örületéről. A bolgár kormány olasz követelésre az összes municiógyárait most úgy alakítja át, hogy háboru esetén azonnal fegyvergyárrá lehessen átépíteni, amit valószínűleg olasz mérnökök intéznek.

Rómából egy bulgár-olasz katonai bizottság működik, amely a bulgár fegyverkezési kérdéseket irányítja. Szófiában nagyon sokan tudnak arról, hogy Bulgária olyan irányú fegyverkezéseket is folytat, amely homlokegyenest ellentétben áll a békeszerződés szellemével. Bulgáriában a jelen pillanatban negyven gyár foglalkozik fegyvergyártással és municiókészítéssel. A kazandlai municiógyárban az utóbbi időben számos olasz vegyész-

mérnök kapott alkalmazást.

Ugyancsak a kazandlai gyárban nagy erővel folyik az aeroplánok gyártása is. A gabrovói gyárban szintén olasz mérnökök felügyelete mellett történik a hadiszerek gyártása. A bulgár állami fegyvergyárban számos olasz, de még ennél is több macedon munkás dolgozik.

Várnában székel Knari Giovanni olasz állampolgár, aki a bulgár hadügyminisztérium állandó hadiszerszállítója. Az utolsó öt hónap alatt igen sok olasz hajó kötött ki bulgár vizeken és ezek az olasz hajók nagymennyiségű hadianyagot szállítottak Bulgáriába. A hadianyagok elszállítását és kifizetését nem a hadügyminisztérium, hanem a különféle bulgár gazdasági minisztériumok eszközlik.

Egymillió tagot kell szerezni a Jewish Agency számára

Josef Sprinzak nyilatkozata

Bécs, szeptember 29. Josef Sprinzak, a palesztinai zsidó munkásság vezére és a cionista exekutívé volt tagja nyilatkozott legújabb tervéről. A terv szerint meg kell szerezni a Jewish Agency számára újabb egymillió tagot, hogy az Agency működése semmiképpen ne szenvedjen akadályt.

— Mindenekelőtt — mondotta Sprinzak — megelégedéssel kell megállapítanom, hogy a zsidóság lejjebb, első sorban Saom Dubnov követelik a Jewish Agency legdemokratikusabb alapon való működését. Ez azonban még nem minden. Ezt a hatalmas munkát nem végezheti a népek egy rétege, kell hogy a cionista világszervezet vezetősége és a Jewish Agency összes autoritatív erői működjenek közre.

— A hetedik cionista kongresszus, fájdalom, nem tanúsított kellő figyelmet javaslataimmal szemben, amint hogy más aktuális és praktikus kérdéseket sem mérte legelt kellő alaposan. Annál komolyabban foglalkozott a Jewish Agency tanácsa javaslataimmal és Cyrus Adler

beszéde alapján a Jewish Agency szervező bizottsága javaslatom szellemében határozott.

— Meg vagyok győződve róla, hogy a mostani helyzet energikus és gyorsan végrehajtható rendszabályokat követel abban az irányban, hogy az Agencyt népszerűbb alapokra helyezjük. Követelem, hogy minél előbb egymillió zsidó lépjen be a Jewish Agency tagjai sorába. A tagok minden két évben egyszer kell hogy egy minimális összeggel járuljanak hozzá a Jewish Agency céljai eléréséhez. Természetesen ez nem érthető a Keren Hajjeszód és más cionista alap jövedelmét. Az ügyet nem szabad halogatni, mert nem tudjuk, vajon nem-e most van erre a legjobb konjunktúra.

— Palesztina ma az egyetlen ország, amely zsidó bevándorlókat felvehet. Ezeket a lehetőségeket ki kell használni. Ha van bennünk elég akarat az önszegélyezésre, akkor nem kell félnünk a jövőtől. Minden zsidót fel kell szólítani arra, hogy lépjen be a Jewish Agency tagjai közé.

A francia bankból nem lehet aranyat lopni

Háromszázmilliárd lej értékű arany a föld alatt. Kétezer ember számára van hely az aranypincében

Párizs, szeptember 29. A francia nemzeti bank ötvenkilencmilliárd frankot őriz szinaranyban. Ez a világtörténelemnek a legnagyobb aranykincse. Ezt az óriási kincset a francia bank földalatti pincében helyezték el, amelyek a bank épülete alatt valóságos várszerűen épültek ki.

Az uccáról nézve a francia bank épülete alig különbözik más közönséges házaktól és csak akkor válik érdekessé, ha egy bankhivatalnok kíséretében, akinek a zsebében ott van a pontos rendőri jelentés a látogató személyéről, lemegyünk a pincébe. Ez nem azt jelenti, hogy két ember megy le az arany fészékhez, mert a hivatalnokhoz tíz egyenruhás kulesár csatlakozik. Mindegyiknél egy másik ajtónak a kulcsa van és ha egy kulesár hiányozna, akkor már nem lehetne lejutni a föld-

halmozott arany kincsekhez.

Az aranyvár harminc méter mélységben a földalattal húzódik meg. A falai öt méter vastagok és acélbetonból vannak építve. A falak fölött egy óriási vízvezetékcső húzódik, amely után több réteg következik, úgy, hogy a legnagyobb repülőbomba sem árthatna az aranykészletnek.

Magába a pincébe egy kürtöszzerű lejáraton keresztül lehet jutni, amelynek vastag falait szintén acélbetonból építették. Több ilyen kürtöszzerű lejárata is van, de csak az egyik az igazi, a többi arra való, hogy az esetleges hivatlan látogatókat félrevezesse. Magához az aranyhoz egészen különösen kombinált ajtókon keresztül lehet jutni. Az ajtók valóságos — dugók. A falban nem látni mást, csak egy hatalmas vasgyűrűt, amelyet különleges

Mindjárt a tanév kezdetén figyelje meg gyermekét,

ha írás-olvasásnál a gyermek nyomkodja a szemét, vagy nagyon közel hajol az írás felé, — vizsgáltsa meg a gyermek szemét szemorvossal. Az előírt szemüvegek előnyösen beszerezhetők

Kun Mátyás Fla szaküzletében CLUJ, Calea Victoriei 2.

Villangégo

CSERE 50

az új feszültségre

50

százalékkal

Rezsó és vasaló átalakítás

az
Electrikánál
Cluj, Hotel Central épület

elektromos szerkezet segítségével lehet csak megmozdítani és erre a dugóajtó kihúzódik a falból és ahogy átlépünk az ajtón, automatikusan újból elzárja az a falat. Minden ilyen ajtó tizenöt tonna súlyú és tíz ilyen ajtón kell keresztülvégődni, amíg végre harminc méter mélységben feltáruhnak előttünk az aranyvár csodái.

Az arany hatalmas állványokon fekszik s az állványsorok uccaszerűek. Az uccákban kis villamos kocskik közlekednek, amelyek az aranyat egyik helyről a másikra szállítják. Vert aranyat, pénzt, alig lehet látni, mert az arany legnagyobb része rudakban fekszik itt. A rudakon különböző bélyegzők jelzik, hogy milyen országokból került az arany a bankhoz. Egy más mellett látni Anglia címerét, az Unió bélyegzőjét, a spanyol címet, a német birodalmi sást, az orosz cári kétféjű sást és azoknak az indiai fejedelmeknek a címerét, akik az aranykincsek egy részét a francia bankban őrzetik. Az aranypincében csodálatos rend és tisztaság uralkodik. Fehér bóbítás öregasszonyok járnak az aranyrudak között, akik a porszemeket tisztogatják le a hatalmas aranyrudakokról. Az órok unatkozva üldögélnék a székeiken és tulajdonképpen egyéb dolguk nincsen, minthogy arra vigyázzanak, hogy tűz ne keletkezhessek az arany csodálatosan egyszerű otthonában. Másra nem igen kell vigyázniuk. Ezekből az aranykészletekből nem lehet lopni. Már csak azért sem, mert egy-egy aranyrudnak olyan óriási a súlya, hogy azzal egyszerűen elszaladni nem lehet, de ezenkívül az óvintézkedéseknek kiépített rendszere őrködik az arany biztonságára. Ha a legcsekélyebb rendellenesség történne az aranyvárban, akkor vészjelzők adnák ezt hírel nemcsak a bank épületében, hanem a környék valamennyi rendőrszobájában is. A vészjelzők után automatikusan csapóajtók nyílnának meg a földalatti folyosók tetején és ezeken keresztül óriási víztömegek és homoktömegek öntenék el a kijáratot, amely keresztül nem juthatna senki. Titkos csővezetékéből forró gőzök és kábító gázok áradnának az arany pincéjébe, amelyek azt a vakmerő rablót, aki ki akarna fosztani az aranyvárat, elpusztítanák.

A földalatti aranyvárat úgy építették meg, hogy háboru esetén is teljes védelmet nyújtson. Még egy hosszabb megszállást is kibírhatna.

Az aranyvárban kétezer ember számára van hely és konzervekből óriási készleteket halmaztak fel, azonkívül raffinált hűtőköszülékeket helyeztek el, úgy, hogy ez a védőőrség még friss élelmiszereket is kaphatna és az aranyvár kétezer főnyi őrsége hat hónapos ostromot is kibírna. Még arról is gondoskodtak, hogy titkos ivóvíz források és nagy gondossággal beépített légesatornák gáztámadás esetére is biztonságot nyújtsanak. Az arany francia várát nem lehet sem elfoglalni, sem kirabolni.

A legérdekesebb azonban az, ha végigjártuk az aranypincét, akkor úgy látszik, hogy kevés az arany, amelyet itt őriznek és nagyon sok az üres állvány, amely még arra vár, hogy a világ minden részéből újabb aranyzállományokat hozzanak ide.

A francia bank úgy építette meg a maga földalatti aranyvárat, hogy ne csak annak az óriási aranytömegnek legyen bőségesen helye, amelyet most őriznek Párizsban, hanem még arra is legyen hely, hogy még több aranyat lehessen itt elhelyezni.

Mentő csillagok a zsidó éjszakában

Essék Arnold novellái és elbeszélései
Ara 80 lej

KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Mindenféle motorfecske Kérjen ár

JUL.

gépgyár Br

Börk

Z angol minisztertanácsban megoszlanak a vélemények a parlament felhatalmazása tekintetében

Amerika vámtarifaemeléssel akar válaszolni az európai aranyvaluta-felfüggesztésekre

Franciaország is kezdi megismerni tulzottan nagy aranykészletének hátrányait

London, szeptember 29. A mai reggeli lapok azt hangoztatják, hogy az angol minisztertanácsban a vélemények megoszlanak a parlament felhatalmazására vonatkozólag. Ugy hírlírok, hogy Maedonald, Lord Reading külügyminiszter, Sir Herbert Samuel belügyminiszter, Snowden kincstári kancellár és Lord Sankey lordkancellár ellenzik a feloszlatast, míg a kormány többi tagjai a választások mielőbbi kiteljesítése mellett vannak.

A miniszterelnök azért foglalt állást a törvényhozó testület feloszlatast illetően, mert attól tart, hogy ez felbotráná az indiai alkotmányozó konferenciát.

Hír szerint Lloyd George sem látná szívesen az új választásokat.

Egyébként angol pénzügyi körökben elégtétellel fogadták a stokholmi híreket az aranyvaluta svédországi és norvégiai felfüggesztéséről. A két északi országot Dánia követte az aranyfizetések felfüggesztésében. Ez az európai aranyvaluta országok körül egyre szűkül a gyűrű.

Londoni gazdasági körök nem nagyon lelkesedéssel vették tudomásul az aranystandard felfüggesztésétől.

mert attól tartanak, hogy a valuta értékesítésének a külkereskedelemben gyakorolt hatása elvész, illetve több állam között oszlik meg, mielőtt még Angliát a helyzetet kihasználhatta volna. Ezzel egyidejűleg az aranyvaluta felfüggesztésének hatásaképpen egész Angliában tovább tart az áruhátság.

London, szeptember 29. A New York Times washingtoni távirata szerint az Egyesült Államok kormánya és a kincstári hivatal figyelemmel kíséri az európai aranyvaluta-felfüggesztésnek az amerikai külkereskedelemben gyakorolt hatását.

Azt hiszik, hogy szükséges lesz vámtarifaemelés keresztülvitele,

mert az alacsonyabb valutájú országok termékeivel szemben nem lesznek versenyképesek.

Jellemző az angol pénzügyi válság világgazdasági hatására a Timesnek az a híradása is, mely szerint Franciaország kezdi megismerni tulzottan nagy aranykészletének hátrányait is. Ma már mértékadó francia körökben is gondot okoz az a kérdés, miként lehetne biztos helyekre kihitelezéseket nyújtani. A lap sokat vár Laval washingtoni utjától s bizonyosra veszi a francia miniszterelnök látogatásának sikerét éppen azért, mivel Franciaország most már készségesen hajlandó

lenne a világgazdasági válság kihitelezése útján történő enyhítésére.

A francia gazdasági élet stabilitásának legendáját cáfolja egyébként az a híradás is, mely szerint Rheimsban egy nagyobb bankház a gazdasági válság miatt működését ideiglenesen felfüggesztette.

London, szeptember 29. A newyorki Federal Reserve Bank tegnap ötvenmillió aranydollárt adott el külföldre. Franciaország számára vásároltak 19

Ujra válságos napok előtt áll az osztrák belpolitikai élet

A kormány a szociáldemokratákkal tárgyal a takarékosági program ügyében. Lehet, hogy a kormány visszalép és új választásokat irnak ki

Bécs, szeptember 29. Az osztrák belpolitikai válságos napok előtt áll. A nagynémetek kijelentették, hogy a kormány takarékosági programját nem szavazzák meg. Emiatt a koalíció pártjának vezetői és a kormányfő legelőször a szociáldemokratákkal tárgyalnak, hogy az ő parlamenti támogatásukat a takarékosági javaslatokhoz megszerezze.

A tegnapi megtartott minisztertanács

azt a határozatot hozta, hogy a takarékosági program érvényre emeléséhez ragaszkodik, mert másként a népszövetségi kölcsön meg nem szerezhető. A kormány a javaslatokat benyújtja s tárgyalásukra a sörögösség kimondását kéri. Ha a javaslatokat pöntekig a nemzetgyűlés el nem fogadja, a kormány visszalép.

Fennáll a lehetősége még annak is, hogy Miklas elnök feloszlataja a parlamen-

Elsőrendű ellátás

egyetemi hallgatóknak a

HOCHMANN

leányotthonban CLUJ, Strada Iuliu Maniu 9. Nyelv- és zeneoktatás bejáróknak is. Mérsékelt díjak. Német francia társalgás.

millió 38 ezer, Hollandia számára 1 millió 82 ezer és Svájc részére 1 millió 194 ezer dollár értékű aranyat. A többi arany mennyiséget ismeretlen vevők vásárolták.

Amerikában feltűnést keltett a nagy arany aranyvásárlás.

A népszövetségi japán fődelegátus szerint Japán nem akar területeket hódítani Mandzsuriában

Békekötésre irányuló tárgyalások indultak meg a kantoni és a nankingi kínai kormányok között

Genf, szeptember 29. A népszövetségi tanács még nem fejezhette be ülését, mert a kínai-japán kérdésben az interveiók eredménytelenek maradtak s a konfliktus még nem nyert elintéztést. Joshisava japán népszövetségi fődelegátus ma kormánya képviselőjeként újra nyomatékosan kijelentette, hogy Japán nem akar hódítani s területeket megtartani Mandzsuriában. Szerinte a megszállás likvidálása folyamatban van s nemsokára teljesen befejezést is nyer. A népszövetségi ta-

nács tagjai új közvetítő-akciót folytatnak le s a magánbeszélések végeztével szerdán újra megkísérlik nyilvános ülésben a konfliktus lezárásának lehetőségét.

Washington, szeptember 29. Kína és Japán válaszcímleveléi beérkeztek a külügyi hivatalba. A kínai kormány közli az Egyesült Államok kormányaival azt az álláspontját, hogy Japán megsértette a nemzetközi jogot, de azért reméli a mielőbbi békes megoldást. Japán jegyzéke azt hangoztatja, hogy kerülnek mindent, ami a

helyzetet bonyolítaná és a megszállást is likvidálni fogják, mielőtt lehet. Japán egyébként nem követ háborus célokat Mandzsuriában.

London, szeptember 29. A nankingi kormány által kiküldött tárgyaló delegáció Honkongba érkezett, ahol érintkezésbe lépett a kantoni forradalmi kormány csapatainak főparancsnokságával a két kínai kormány közötti béke létrehozatala érdekében.

Laval és Briand elutaztak Berlinből

A francia sajtó egyöntetűen a berlini látogatás eredményességét állapítja meg. A francia-német közös gazdasági bizottság október közepén kezdi meg működését

Berlin, szeptember 29. Laval és Briand látogatásának hivatalos része Francois Poncet berlini francia nagykövete tegnapi fogadóstélyével véget ért. A két napos eszmecsere eredményeként a tárgyaló misztikus közös , francia-német kommuniké azt ki, melyben bejelentik a közös gazdasági tanácsadóbizottság létrejöttét és közös titkárság felállítását. A közös szervek a szükséghez képest majd az egyik, majd a másik országban fognak működni. Feladatukba tartozik a két országot érintő összes gazdasági kérdésekben az együttműködés megteremtése, természetesen anélkül, hogy az államok állami kötött eddigi kereskedelmi megállapodásokat érintenék. A hivatalos közlés hangoztatja, hogy a megegyezés nem irányul más államok ellen. A közös bizottság és titkárság október közepén kezdik meg működésüket.

Berlin, szeptember 29. Laval és Briand ma reggel elutaztak Berlinből. A Friedrichstrassei pályaudvarra elsőnek Curtius érkezett ki, majd a francia miniszterek jöttek s a pályaudvar előterében megvárták a mintegy tíz perc múlva érkezett Brüninget.

A kormányfőriak ezután a pályaudvar hercegi termébe vonultak s ott töltötték az időt vonatindulásig.

Laval elutazása előtt kijelentette, hogy a berlini látogatás a német-francia viszony kedvező alakulásának igen fontos határköve s ő a maga részéről az eredményekkel nagyon meg van elégedve.

A látogatással kapcsolatban a francia reggeli lapok meglepéssel kommentálják a francia miniszterek berlini utjának eredményeit. Hangoztatják, hogy a kormányok teljes mértékben elérték azt a célt, amit maguk elé tűztek.

A Temps szerint a francia politikai körökben megnyugtató benyomást keltett a francia miniszterek berlini időzése napjainak lefolyása. A lap hangoztatja, hogy az összes elhangzott beszédekből és megnyilatkozásokból kiváló politikai érzék és tapintat sugárzik ki.

Berlin, szeptember 29. Zechlin dr. miniszteri tanácsos, a birodalmi kormány sajtószolgálatának vezetője tájékoztatót adott a francia miniszterek vonatán Berlinbe érkezett francia újságíróknak a német helyzetről, majd örömeinek adott ki-

fejezést afelett, hogy a francia sajtó munkatársai személyesen győződhetek meg Németország súlyos gazdasági nehézségeiről.

Olcsó népszerű regények:

- Dr. Hamburg: Achad Haam 25 L
- Gratz: A zsidók egyetemes története, diszkótés, alig használt . . . 3000 L
- Dr. Fürst: Zsidó történet, zsidó kultúra 50 L
- Izsák Arnold: Mentő csillagok 80 L
- Kiss József: Jokli 30 L
- Léwinsohn: Örök sziget 272 L
- Ugyanez kötve 372 L
- Pinskes: Autoemancipáció 20 L
- Gábor: Zangwill elbeszélései diszk. 46 L
- Zangwill: Úvegessizó 35 L
- Szabó Imre: Uj Balkán 120 L
- Szabó Imre: Utolsó máglya 120 L
- Böhm: A cionista mozgalom 120 L
- Barchokba: A zsidó ifjuság könyve diszkótét 70 L

Kapható: az Uj Kelet könyvosztályában

Mindenféle tűzoltófelszerelés, kézi és motorfecskeendők, tömlők, létrák stb. Kérjen árjegyzéket és ajánlatot

JUL. TEUTSCH

gépgyár Brasov. Postafiók 78.

Bőrkabátok festését garanciával vállalja

UNIO Cluj

szilagok szakában

UJ KELET ALYABAN

A kolozsvári vizsgálóbíró őrizetbe vette László Akos bankigazgatót

A Lőrinczy-üggyel és a Szinpártolói kapcsolataiban hűtlen kezeléssel vádolják László Akost, aki védői szerint rövidesen tisztázni fogja magát

Cluj-Kolozsvár, szeptember 29. (Az Uj Kelet tudósítójától). Kedden délután a kolozsvári ügyészségen feltűnést keltő esemény történt. Patea vizsgálóbíró, aki Lőrinczy Mózes megszököt bankéjegyző ügyében vezeti a vizsgálatot,

egész napon át tartó kihallgatás után elrendelte László Akosnak, az Erdélyi Takarékpénztár igazgatójának őrizetbe vételét.

A őrizetbevétel híre perek alatt terjedt el Kolozsváron és mindenütt általános megdöbbenést keltett, mert a fiatal pénzügyes az üzleti életben kitűnő kvalitásokat mutatott és nehezen tételezhető fel róla olyan cselekedet, melyért jogosan illethetné meg a vizsgálói fogság.

László Akos ellen már hetek óta hangzottak vádak, azzal kapcsolatban, hogy Lőrinczy Mózes ügyletei és az Erdélyi Takarékpénztár Rt. között a vizsgálat összefüggéseket vélt felfedezni. A vádak akkor nyertek egyre erőteljesebb formát, amikor a bankigazgató közgazdasági tanulmányainak folytatására Budapestre utazott. László Akos azonban néhány nap múlva visszaérkezett Kolozsvárra, hogy jelenlétével cáfoljon rá a szemléivel kapcsolatban kolportált hírekre.

Lőrinczy és a szinpártoló

Patea vizsgálóbíró megérkezése után azonnal magához rendelte László Akost akitől adatokat kért arra vonatkozólag, hogy mi az összefüggés Lőrinczynek az Erdélyi Takarékpénztár Rt.-n keresztül lebonyolított tranzakciói és a Szinpártoló Egyesület között. A kihallgatás során László Akos igyekezett megvilágítani a vizsgálóbíró előtt, hogy Lőrinczy és a Szinpártoló Egyesület között semmiféle kapcsolat nem állott fenn.

A Szinpártoló magyarországi pénze?

László Akos a két napon keresztül tartó kihallgatás során állandóan hangoztatta, hogy a Szinpártoló Egyesület, mely a Magyar Színház ügyeinek szanálására alakult társadalmi akció volt, semmi összefüggést nem tartott fenn Lőrinczyvel. A vizsgálóbíró ennek ellenére kitartott ama szándéka mellett, hogy László Akostól ilyen irányú vallomást kapjon, majd pedig arra vonatkozólag kért felvilágosításokat, hogy

a Szinpártoló milyen uton kapott pénzügyi segítséget Magyarországtól és mennyi az az összeg,

mely Magyarországról László Akoson keresztül a Szinpártolóhoz befolyt.

Letartóztatás

Erre a különösen hangzó vádra László Akos éppenny tagadással felelt, mint az előbbire, mire kedden délután fél négy órakor, a kora reggeli óráktól tartó kihallgatás után Patea vizsgálóbíró elrendelte a bankigazgató őrizetbevételét és elrendelte a vizsgálói fogságot ellene.

László Akos az őrizetbevételt teljes nyugalommal fogadta. Megbízásából dr. Fabius Stefan és dr. Dan Parten ügyvédek a letartóztatási végzés ellen azonnal fellebbezést nyújtottak be és így László Akos ügye rövidesen a törvényszék elé kerül, mely dönteni fog a bankigazgató vizsgálati fogságának kérdésében. Az újságírók előtt egyébként Patea vizsgálóbíró a következőket mondotta:

Hűtlen pénzkezelés?

— László Akost hűtlen pénzkezelés vádjával vettem őrizetbe. Ismeretes a Lőrinczy-nyomozás adataiból, hogy Lőrinczy az Autoglobál Török Lajos folyószámlán nagyobb tételeket könyvelt el, amelyek az Erdélyi Takarékpénztár Rt.-hez folytak be. A helyszínen megejtett

vizsgálat során megállapítottuk, hogy ezt az összeget a bankban nem könyvelték folyószámlára, hanem a pénz a kézikasszába folyt be. Innen pedig László Akos kezéhez kerültek az összegek, aki mint a Szinpártoló egyik vezetője,

az összegeket nyilván a Szinpártoló céljaira használta fel.

Ideiglenes becslés szerint az ilyenformán felhasznált összeg másfélmillió lejt tehet ki.

Ezt mondja Patea vizsgálóbíró a letartóztatásról, míg ezzel szemben László Akos védői hangoztatják, hogy a letartóztatásnak és különösen a hűtlen pénzkezelés vádjának semmiféle komoly alapja nincsen, mert amivel Lászlót vádolják, az nem meríti ki ennek a bűncselekménynek kritériumait. A védők szerint minden jel arra mutat, hogy László Akost a fel-

lebbezés után a törvényszéki, vagy a táblai tanács szabadlábra fogja helyezni.

László Akos így a Szinpártolótól való kapcsolata miatt került őrizetbe. A fiatal bankigazgató, akit a Szinpártoló megalakításakor a kolozsvári társadalomnak az a része kérte fel az egyesület adminisztratív ügyeinek irányítására, mely előtt mindig mint a színházak mecenása szerepelt, közérdekű célt vélt szolgálni akkor, midőn a Szinpártoló vezetését elvállalta. Itt László Akos valóban nehéz munkát végzett és súlyos anyagi áldozatokat hozott. A bankigazgató nehéz összegeket fizetett rá a Szinpártolóra és ez a szerencsétlen alakulat végül is a jelenlegi helyzetbe sodorta.

Értesüléseink szerint a vizsgálat tovább folyik és rövidesen újabb szenzációs őrizetbevétel várható.

Ujabb álarcos bankrablás Berlinben

Berlin, szeptember 29. Lichterfelder városrészben ma délelőtt két fegyveres és álarcos fiatal ember kirabolta a Tetover-bankházat. A fiatal emberek biciklin érkeztek a bank elé, ahova fegyveresen hatoltak be. Egy Schiermer nevű bankhivatalnokot, aki segítségért akart kiáltani, lelőtték. Ezután amerikai mintára a bank asztalaiban talált pénzeket magukhoz vették. Szerencsére a bankban található legnagyobb kassza zárva volt s így annak tartalmát nem tudták kiüríteni. A fiatal emberek, mielőtt a bank személyzete lefegyverezhető volna őket, megugrottak s menekülés közben az uccai járókelőkre is rálovöldöztek. A rendőrségnek mindezeig nem sikerült őket elfogni.

„A feketeszesz zsidó vádlottait letartóztatták, a románokat szabadon hagyják” — mondja egy román ügyvéd

A törvényszék elrendelte a Triton szeszgyár igazgatóinak szabadlábrahelyezését. Jean Th. Florescu szenzációs védőbeszéde

Oradea-Nagyvárad, szeptember 29. (Az Uj Kelet tudósítójától). Tegnap mult egy hónapja, hogy a nagyváradai törvényszék elrendelte a harmincnapos vizsgálati fogságot a Triton-szeszgyár igazgatói ellen. A harmincnapos vizsgálati fogság lejárt és a törvényszék negyedik szekciójára kedden délelőtt vette tárgyalás alá a letartóztatási végzést, melyet a vizsgálóbíró ujabb harminc nappal meghosszabbított. A törvényszéken óriási érdeklődés mellett vette kezdetét a tárgyalás, melyen a vádat Petritiu ügyész képviselte, a védelmet pedig a kitűnő jogászok egész sora, élükön Jean Th. Florescu, volt igazságügyminiszterrel látták el. Felvonultak a vádlottak védelmében a volt igazságügyminiszter mellett dr. Zigre Miklós, dr. Sor Dezső, dr. Anghelescu és dr. Kiss ügyvédek, míg a vádlottak padján dr. Löblé László, Hitter József, Ornstein Izidor, Klein Jenő, Halmay Andor és Weisz Simon foglaltak helyet.

Petritiu ügyész tartotta az első beszédet, melyben a vádlottak fogvatartását kérte. Utána a védelem vezérszónoka, Florescu emelkedett szólásra, aki közel egy óra beszédében képte védeleinek szabadlábrahelyezését.

A külföld előtt kompromittáltak az országot

— A feketeszesz, amit itt csináltak — mondotta Jean Th. Florescu — csak azért volt fekete, mert éjszaka készült. Három hónapon keresztül a nyomozás rendelkezésére állottak a per vádlottai és három hónap alatt semmi nem mutatott arra, hogy a gyanúsítottak szökni akarnak. De három hónap után mégis elrendelték letartóztatásukat. Itt nem csináltak feketeszest, hiszen az inspektorok és végrehajtó közegek sehol nem találtak feketeszest. Miért ülnek tehát a fogházban dr. Löblé László és társai? A jegyzőkönyvekben, amelyeket az inspektorok maguk után hagytak, minden a legnagyobb rendben volt.

Mintha az egészet csak azért csinálták volna, hogy a külföld előtt a szélhámosok és hamisítások hazájának tüntessék fel az országot.

A dossziókat elzárták úgy, hogy a védelem nem tudott hozzáférni.

— Miért történt ez? Hogy ne tudjuk védeni azokat, akik ártatlanul kerültek börtönbe.

— Én magam csak újságokból tudtam meg a dolgokat, mert nem tudtam az ira-

tok birtokába jutni. Hol vannak az inspektorok, akik a feketeszeszről a jegyzőkönyveket felvették? Bizonyítékokat kérünk, nem vádakat. Adják ide a dossziókat hogy bizonyítani tudjuk a vád tarthatatlanságát,

mert ami itt a feketeszesz-vizsgálat történt, az a román igazságszolgáltatás szégyene.

Feltűnést keltő beszédének végén Jean Th. Florescu kérte a vizsgálói fogságról szóló végzés hatálytalanságát és a vádlottak szabadlábrahelyezését.

Zigre Miklós dr. volt a következő védő, aki a maga részéről is hangsúlyozta, hogy nem engedték betekinteni az aktákba és csak az újságokból értesült a történetekről.

A feketeszesz és a zsidók Anghelescu védő: A feketeszesz-nyomozás során letartóztattak hat zsidót és egy Popsár nevű embert.

A feketeszesz zsidó vádlottai a börtönben ülnek, a románok pedig szabadlábon vannak. Nevetséges ami itt történik, de még nevetésesebb, ami nem történik.

Belényesen fantasztikus módon a nyílt ucca során letartóztatták Ornsteint, azzal, hogy a nála levő szesz fekete. Nincsen bizonyíték, csak légből kapott vádak, amelyeknek alapján nem volt szabad ártatlan embereket csaiádjáikról elszakítani és meghurcolni. Kéri a vádlottak szabadlábrahelyezését.

Az ügyészi replika

Petritiu ügyész replikázott ezután, aki kijelentette, hogy

Florescu olyan dolgokat mondott, melyek sértik a román igazságszolgáltatást.

A vizsgálat érdekében kéri a vádlottak további fogvatartását.

Florescu replikájában hangsúlyozza, hogy ő nem sértette a román igazságszolgáltatást. Az ügyész az állomat, az ügyvéd ártatlan polgárokat véd és ezeknek érdekében magát az igazságszolgáltatást akarja szégyenteljes dolgoktól megvédeni.

szabadlábrahelyezés

A törvényszék ezután délután öt óra naponta el a tárgyalást, majd óriási érdeklődés mellett hirdette ki Nitescu elnök, hogy

a törvényszék dr. Löblé László, Hitter József, Ornstein Izidor, Klein Jenő, Halmay Andor és Weisz Simon vád-

lottak ügyében hatályon kívül helyezte a vizsgálóbírói végzést és elrendeli a vádlottak szabadlábrahelyezését.

A feltűnést keltő ítéletet az ügyész a tábla vádtanácsához megfellebbezte és így az ügy a tábla vádtanácsához kerül. Addig a vádlottak vizsgálati fogságban maradnak.

SPORT

A Haggibbor vivószakosztályának szezonnyitása

Cluj-Kolozsvár, szeptember 29. (Az Uj Kelet tudósítójától). A téli sport-szezon indulása teljes készenlétben találja a Haggibbor vivószakosztályát mely ez idei szezonban megfeszített munkával akarja tökéletesíteni vivóinak képességeit. A vivószakosztály, melynek a Haggibbor legszebb sikereit köszönheti, lesz az egyetlen erdélyi együttes, mely zsidó színeket fog képviselni a telavivi Makabi olimpiaszon. Ez lesz az első alkalom, amikor Kolozsvár zsidó vivói testületileg vesznek részt nemzetközi versenyen. Ez az első nemzetközi erőpróba pedig egyike a legnehezebbeknek, melyen nem kis munka győzelmi pálmát hazahozni.

A Haggibbor vivószakosztálya teljes mértékben áthatva a feladat nehézségeitől, minden előkészületet megtett, hogy a szakosztály fejlődésének feltételeit megteremtse. A szakosztály nemzetközileg is ismert nevű olasz vivómestert szerződtetett le Bay Giralmo mester személyében, aki éveken keresztül egyike volt a legkeresettebb budapesti vivómestereknek. Bay Giralmo vezetésével a Haggibbor vivói a legnagyobb sikerrel haladhatnak a fejlődés útján és országos nevű szenior gardája mellett ifjusági vivóit is kiképezheti.

Hogy a vivószakosztály működésében ne álljon fenn semmi akadály, a vivószakosztály már megfelelő vivóteherrel is gondoskodott. Az új vivóteher a Dibela-gyár emeleti helyiségében van és itt a Haggibbor már október elsején megkezdte működését. Minden remény meg van arra, hogy a Haggibbor vivói a téli szezont eredményesen felhasználva, sikerrel fogják képviselni Telavivban a Haggibbor színeit.

Összeállították az Ausztria ellen szereplő magyar válogatottnak. Budapestről jelentik: A négy vezetőegyesület vasárnapi mérkőzése után a magyar szövetségi kapitány érdekes összeállítású csapatot küld ki Bécsbe. A csapatba vasárnapi gyenge játéka ellenére beállították Kalmárt, de Hirzer helyére P. Szabó, Tenzer helyére pedig Dröszler kerül. A csapat így néz ki: Acht, Mandl—Dudás, Borsányi—Sárosi—Lázár, Dröszler—Auer—Kalmár—Turai—P. Szabó. Tartalékok: Gallina, Korányi, Takács II és Hirzer Magyar sportkörökben pesszimizmussal néznek a csapat szereplése elé.

Olaszország a Svájc elleni atlétikai versenyen 94.5:63.5 pontarányban győzte le ellenfelét. 100 méteren Maragalt olasz 10.6 mp-t futott ki.

Október 18-án játszik le a Románkupa döntőjét. Mint ismeretes, a román kupa döntőjébe Észak és Dél csapatai kerültek. A döntőt Bukarestben október 18-án játszik le, mikor a nagy várad—kolozsvári válogatott csapat Bukarest csapatával fogja felvenni a küzdelemet. A küzdelem kimenetele nem kétséges, tekintve, hogy az észak-i válogatott nagyjában Románia amatőr-válogatottjával azonos.

Minden egyetemi hallgató

siessen Lepagehoz, nézze meg a Lepage egyetemi könyv-kirakatát! Ki vannak állítva az ajándéktárgyak egyetemi hallgató vásárlók számára. Mindenki kap ajándékot. Kérjen ingyen betétkönyvet Lepage-tól.

A paraszti Rom

Bucuresti-Bul Uj Kelet tudósítójának élénk kommentárokkal nyilatkozott a román kormányról. A gazdaszanálására radolt, amelyeket gyelembe vehet tünete a mai egy politikai csatákat állít p jába.

A politikai hette Lupu, a Iorga—Argeto nagy tudós az ban, de igen sz A kormány oly nem rendelkezne hoz szükséges tapasztalatai és a tömegekkel és Ezért joggal ké hónapos kormány fog tartani ez a

Lupu ezután pénzügyi helyzet nak tart. Azok két évvel ezelőtt nem alkalmazhat a huszadik század melő ritmusával nem elégségesek a javak gyors ki

Lupu éppen e egyezéssel meg az egész föld és olyan pénz solja, amely a termelési erők lakossa

Ezt a feladatot lett volna már ré tisztrófa napról nő anélkül, hogy sérelme volna bá megoldását.

— A mi helyze Lupu — nem en várjuk egy nem Nem marad más saját magunk int ahogyan azt az el latibb népe a vilá Az angolok, hogy valorizálták tulso Egy szép napon Anglia, amely tíz aranyvaluta bajr államszükségesség gedve, ön maga é élni tudjon.

A mi stabilizá tója: az Angol biliz

és lerombolta ezze erkölcsi alapját i kölcsi szempontbó feltétlenül bizo kell hogy vonjon gazdaságban, min tünkben.

— Mert a mi szabb, mint Angl nak fogalmuk sinc deseknek milyen Románia leszegén Nem látják, hogy árunkat értékesít teljesen stagnál azonnal utanoznu gesztusát.

A mai helyzet e végeles — me melyes életet ön dásodott gazda amely automa komplikációk né mezőgazdasági problémáját: ez bármilyen teóriák politikai pártok k olnap, az esemér enytelenek leszne gálni. Annál is i dus Anglia péld galapozottságot

Dr. Lupu szerint az egyetlen megoldás: az infláció

A parasztpárti vezér egy éves moratóriumot követel a mezőgazdasági tartozásokra. Romániának haladéktalanul követnie kell az angol példát — jelentette ki Turnuseverinben dr. Lupu

Bucuresti-Bukarest, szeptember 29. (Az Uj Kelet tudósítójától). A fővárosi sajtó élénken kommentálja azokat a feltűnő nyilatkozatokat, amelyeket dr. Lupu tett pártjának turnuseverin gyűlésén. Lupu a gazdasági és pénzügyi válság szanalására radikális megoldásokat javasolt, amelyeket a kormány aligha fog figyelembe vehetni. Mindenesetre jellemző tünete a mai politikai helyzetnek, hogy egy politikai csoport vezére ilyen megoldásokat állít programjának középpontjába.

A politikai helyzetről szólva, kijelentette Lupu, hogy sohasem voltak illúziói a Iorga—Argetoianu-kormány felől. Iorga nagy tudós az elvont doktrínák világában, de igen szegény a realitások terén. A kormány olyan emberekből áll, akik nem rendelkeznek a közügyek irányításához szükséges felkészültséggel, nincsenek tapasztalatai és nem tartanak kontaktust a tömegekkel és azok szükségességeivel. Ezért joggal kérdezi az ország alig öt hónapos kormányzás után, hogy meddig fog tartani ez a kálvária.

Az aranyvaluta ellen

Lupu ezután áttért a gazdasági és pénzügyi helyzetre, amelyet igen súlyosnak tart. Azok a megoldások, amelyek két évvel ezelőtt jők lettek volna, ma már nem alkalmazhatók. Világviszonylatban a huszadik század elképesztően nagy termelő ritmusával szemben a csereeszközök nem elégségesek ahhoz, hogy biztosítsák a javak gyors kicserélődését.

Lupu éppen ezért nemzetközi meg- egyezéssel meg akarja semmisíteni az egész földtekén az aranyvalutát és olyan pénzment bevezetést javasolja, amely a természeti kincsekre, a termelési erőre és az egyes országok lakosságára támaszkodik.

Ezt a feladatot a Népszövetségnek kellett volna már régen elvégeznie, ám a katasztrófa napról-napra és szemük előtt nő anélkül, hogy a Népszövetség megkísérelte volna bár a súlyos problémák megoldását.

Az angol példa

— A mi helyzetünk — mondotta dr. Lupu — nem engedi meg azt, hogy bevárjuk egy nemzetközi fórum döntését. Nem marad más hátra, minthogy itthon saját magunk intézzük el ügyeinket, mint ahogyan azt az elmúlt héten a leggyakorlatibb népe a világnak: az angol csinálta. Az angolok, hogy eladhassák áruikat, devalválizálták túlságosan drága pénzüket. Egy szép napon arra ébredtünk, hogy Anglia, amely tizenöt éven keresztül az aranyvaluta bajnoka volt, a parancsoló államszükségességek követeléseinek engedve, önmaga értékelte le pénzét, hogy élni tudjon.

A mi stabilizációnk legfőbb biztosítója: az Angol Bank megszegte a stabilizáció elvét.

Ez lerombolta ezzel a lej stabilizációjának erkölcsi alapját is. Ez a pénzügyi és erkölcsi szempontból egyaránt fontos tény feltétlenül bizonyos következményeket kell hogy vonjon maga után egy világ-gazdaságban, mint a mi gazdasági életünkben.

Infláció!

— Mert a mi helyzetünk sokkal rosszabb, mint Angliáé. A bukaresti urfiknek fogalmuk sincs arról, hogy a szenvedések milyen óceánja borította el Románia leszegényedett lakosságát. Ezek nem látják, hogy miután mi sem tudjuk arányukat értékesíteni és miután a piacon teljesen stagnál a bankjegyforgalom, honnal utánozunk kell Angliá mentő beavatkozását.

A mai helyzet egyetlen — ha nem is végleges — megoldása, amely valamelyes életet önthet az állam berendezkedésénél, az állam gazdasági apparátusába, amely automatikusan és nagyobb komplikációk nélkül megoldhatja a mezőgazdasági és egyéb tartozások problémáját: ez a pénzügyi infláció.

— Milyen teóriákkal is állnának elő a politikai pártok közgazdászai ma, vagy holnap, az események impulzusa alatt egyetlenek lesznek ehhez az eszközhöz. Annál is inkább, minthogy a megalapozottságot is nyer.

Lupu dr. ezután a költségvetés problémájáról szólva kijelentette, hogy a budgetet alkalmazni kell az ország jövedelmeihez. Már pedig akkor, midőn egy vagon buza százezer lejről huszezer lejre olcsul s midőn a bor ára literenként 15 lejről 2 lejre zuhan, ez azt jelenti, hogy az ország jövedelme egyötödére csökkent. Automatikusan módon le kell tehát szállítani az adókat is, a jövedelem-csökkenés arányában. Igaznak bizonyult az a megállapításom, amelyet egy esztendővel ezelőtt egy királyi audiencián tettem: a helyzet oly súlyos, hogy éveken keresztül az aszkéták egyszerű életét kell élnünk, hogy a nehézségek áthidalhatók legyenek. Ehelyett azonban öfélése kormányai tovább folytatják a pazarlás politikáját. Redukciókat a kisemberek terhére végzik, a nagyok pedig tíz és százmilliókat költenek el, külföldi utakon.

Végül kijelentette dr. Lupu, hogy a koncentrációs kormány híve és hogy szükségesnek tartja a politikai pártok átszop-

tosítását. Beszédét a kormány elleni támadásokkal fejezte be s követelte, hogy a mezőgazdasági tartozásokra egy éves moratóriumot adjon a kormány.

„Ugy látszik, az aranyvaluta véglegesen megrendült . . .”

Bucuresti-Bukarest, szeptember 29. Az Adeverul Lupu kijelentéseivel foglalkozva megállapítja, hogy a Lupu doktoréhoz hasonló kijelentéseknek, ha ilyen nyers formában hangzanak el, könnyen pánikot idézhetnek elő. Ami a mezőgazdasági tartozások moratóriumát illeti, nem volna egyéb, mint törvényesítése a mai tényleges helyzetnek és amugysem lehet senkitem végrehajtani. A hitelműveletek terén azonban nem lehet különbséget tenni és egy törvényes, részleges moratórium közvetett uton általános moratóriumhoz vezetne. A tényleges helyzettel a törvényesítés azonban nagy távolság van.

Ami a lej aranyfedezetét illeti, az angol fonttal történtek után, semmin nem csodálkozhatik többet. Ugy látszik, hogy az

Azzal még nem tette meg kötelességét, ha kifizeti előfizetési hátralékát . . .

Szerezzen egy új előfizetőt az Uj Keletnek,

ha azt akarja, hogy az erdélyi zsidóság egyetlen organuma zavartalanul teljesítse kötelességét!!

aranyvaluta rendszere véglegesen megrendült. Franciaország s az Egyesült Államok fognak csak kitartani mellette, sokszorosan lefedezett pénzeikkel. A francia frank és a dollár felé fognak bizonyára tendálni a lusta tőkék, hogy az arany útján dominációjukat biztosíthassák. Másrészt pedig bizonyos, hogy az aranyjárom lezárása a kereskedelem hatalmas fel lendüléséhez vezethet. Egy ilyen kérdést azonban nem lehet nyilvános agitáció tárgyává tenni, mert könnyen pánikhoz vezethetne, ami annál súlyosabb volna, ha vezető körök ténylegesen nem foglalkoznának a devalvációs tervével.

Egyetlen nap alatt tizenhat bank jelentett fizetéseképtelenséget Amerikában

Az amerikai parlament 32—33 évre teljesen törölni akarja a haditengerészeti programot

Newyork, szeptember 29. Lapzártakor érkezett jelentés szerint az Egyesült Államok területén a keddi napon tizenhat bank jelentett fizetéseképtelenséget, mintegy 20 millió dollár értékben.

Egyidejű jelentés szerint amerikai parlamenti körökben 32—33 évre teljesen törölni akarják a haditengerészeti programot. Egyes körök szerint a már ezideig megszavazott torpedók megépítésétől is

eltelkintenek. A flottaprogram törölésével évi 150 millió dolláros megtakarítást akarnak elérni, ami feltétlenül hozzájárulna a gazdasági válság enyhítéséhez.

A kormány ismét szorítani akar az adóprézésen

Februárban már esedékes lesz az új évre kivetett adó

Bucuresti-Bukarest, szeptember 29. (Az Uj Kelet tudósítójától). A pénzügyminisztérium az új költségvetés munkálataival kapcsolatban foglalkozik azzal a tervvel is, hogyan lehetne az állampénztár bevételeit az év első hónapjaiban biztosítani. Az eddigi rendszer szerint ugyanis az adó fizetés csak az adókirovés után és alapján volt kötelező, ami a technikai lebonyo-

lításnál fogva azt eredményezte, hogy az év első negyedében alig folyt be adóbevételek és a második negyedben is csekélyebb mértékben.

Ezen most úgy akarnak segíteni, hogy az adókirovést az adóvallomások alapján akarják kötelezővé tenni, úgy, hogy a januárban benyújtandó adóvallomások alapján már februárban esedékesek válnék az

első negyedévi részlet befizetése. Amennyiben az adókirovés a vallomásnál magasabbban, vagy alacsonyabban állpitán meg az adót, vagy a fellebbezési eljárás folytán módosulna a kirovés, úgy a már befizetett összeg utólagosan kiegészítenék, illetve esetleg a többletfizetést a további évnegyedekre könyvelnék el.

A román gabonaexportőrök súlyosan ráfizettek az angol font árfolyamcsökkenésére

A párizsi árutőzsde kereskedői nem hajlandók aranyfontban fizetni a lekötött gabonamennyiségeket s követelik a kötéseks leszállítását

Bucuresti-Bukarest, szeptember 29. (Az Uj Kelet tudósítójától). Az angol font értékcsökkenése világszerte igen súlyosan érintette azokat a gazdasági vállalkozásokat, amelyeknek angol fontban voltak követeléseik. Ezek között szerepelnek a romániai, főleg pedig a brailai és konstancai gabonaexportőrök is. A kiviteli prémium bevezetése lehetővé tette az exportőrök számára nagyszabású tranzakciók leköttetését a külföldön. A buzakivitel külö-

nösképpen nagy lendületet vett. A tranzakciókat a hagyományokhoz híven angol fontban kötötték le és így a határidős üzleteknél a román exportőröket igen érzékeny veszteség éri.

A fontbukásból kifolyólag már ki is robbant az első nézeteltérés a párizsi árutőzsde kereskedői és a romániai gabonaexportőrök között. A Havas-ügynökség jelentése szerint a romániai exportőrök azt követelik, hogy az augusztustól szeptember 20-ig lekötött gabonamennyiségeket aranyfontban fizessék meg a párizsi importőrök, mert ellenkező esetben a román gabonakereskedők nem szállítják le a lekötött mennyiségeket. A párizsi vevők ezzel szemben azt vitatják, hogy jogukban áll a szerződések végrehajtását követelni s nem kötelesek kifizetni a gabonát, csakis a szerződésben megállapított pénznemben, bárhol is álljon annak árfolyama.

Szilágysági autobus menetrend

Érvényes a nyári vasúti menetrend csatlakozásai szerint

Csucsá—Szilágysomlyó—Nagykáro u:

Indul			Érkezik		
I.	II.	III.	I.	II.	III.
—	13.25	17.	CSUCSA	8.30	14.45
5.45	14.35	18.10	Kraszna	7.20	13.35
6	14.50	18.25	Varsola	7.05	13.20
6.30	15.10	18.45	Szilágysomlyó	6.45	13
7.50	—	—	Tasnád	4.35	—
8.50	—	—	Nagykároly	3.35	—
Érkezik			Indul		

Zilah—Szilágysomlyó—Nagykároly:

Indul				Érkezik			
I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.
5.30	10.45	12.45	18.	ZILAH	7	7.45	13.15
6.10	11.25	13.25	18.40	Varsola	6.20	7.05	12.36
6.30	11.46	13.45	19.	Szilágysomlyó	6	6.45	12.15
7.50	—	15.15	—	Tasnád	4.35	—	16.40
8.50	—	16.15	—	NAGYKÁROLY	3.35	—	15.40
Érkezik				Indul			

yon kívül helyez-
gészést és elrendeli
liábrahelyezését.
letet az ügyész a
megfellebbezte és
adtanácsához kerül,
glati fogságban ma

RT

vívószak- szezón-

sa

szeptember 29. (Az
ól). A téli sport-
és készletbebe ta
vívószakosztályát
ban megfeszített
kétesíteni vívói-
vívószakosztály,
or legszebb sike-
az egyetlen erde-
sido színeket fog
Makabi olimpia-
alkalom, amikor
vívó testületileg
tközi versenyen.
i erőpróba pedig
obeknek, melyen
elmi pálmát haza

szakosztálya tel-
a feladat ne-
lőkészületet meg-
ály fejlődésének
e. A szakosztály
et nevű olasz vív-
le Bay Giralmo
ki éveken keresz-
eresettebb bud-
Bay Giralmo ve-
vívói a legna-
atnak a fejlődés
vívó senior gár-
vívóit is kiké-

ztály működésé-
emmi akadály, a
megfelelő vívóte-
t. Az új vívóte-
neleti helyisége-
gibbor már októ-
működését. Min-
arra, hogy a
szezónt eredmé-
sikerrel fogják
n a Haggibbor

usztria ellen sze-
ttat. Budapest-
vezetőegyesület
után a magyar
dekes összeállí-
Bécsbe. A esa-
ge játéka elle-
hárt, de Hirzer
zer helyére pe-
esapat így néz
ás, Borsányi—
er—Auer—Kal-
er. Tartalékok:
es II és Hirzer
pesszimizmus-
replése elé.

elleni atlétikai
pontarányban
0 méteren Ma-
futott ki.

le a Román-
meretes, a roz-
zak és Dél esa-
st Bukarestben
mikor a nagy
ogotott csapat
gja felvenni a
m kimenetele
hogy az északi
Románia ama-

hallgató

meg a Lepage
Ki vannak ál-
vetemi hallgató
ki kap ajándé-
könyvet Lepa-

Pereg a dob...

Hogyan vergődik egy erdélyi városka kereskedelme az adóvégrehajtások hálójában

Nincs vevő, nincs pénz és a végrehajtók potom áron árverezik el a portekat és az üzletberendezéseket

Egy zsidó kereskedő tragédiája az adóval és a bankkamattal

Hateg-Hátszeg, szeptember 29. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Hátszeg, de éppen így lehetne bármely erdélyi város: Lippa, Szilágycseh, Karánsebes vagy Sepsiszentgyörgy, Dés vagy Nagykároly...

Már reggel óta pereg a dob. A piac néma és kihalt. A kereskedők üzleteikből figyelik a tragikomikus aktust. B. és fia cégnél árvereznek. Azaz, hogy árverezzenek, ha akadna vevő. Senki. Néhány falusi illő távolságból figyel. Gyűlöletteljes pillantások szegeződnek a végrehajtóra, aki közben idegesen rájja cigarettáját...

Verd azt a dobot, verd erősebben! kiált a kajánul nevető cigány dobosra, miközben ez gunyos jeleket ad le a boltja ajtajában álló kereskedőnek.

A végrehajtó hirtelen elhatározással belép az üzletbe:

Nem köszön; nem köszöntik. A meggyötört kereskedő s a keserűséggel telt tisztviselő farkasszemet néznek egymással. Mint két gyűlölt ellenség állanak egymással szemben. A kereskedő mögött két fia, némán összeszorított szájjal vár.

Nincs... mics...

Tisztán hallani minden szót:

— Jegyzőkönyvet fogok felvenni.

— Tessék.

— Miért nem fizeti meg az adóját?!

A kereskedő keserűen felkacag. A végrehajtó szólal meg újra:

— Legalább részletekben. Nyolevan ezer lejjel tartozik, fizessen legalább tizet.

— Nincs.

— Ötöt.

— Annyi sincs.

— Kettőt.

A kereskedő kinyitja kasszáját, üresen tátongó kasszáját.

— Tessék, vigyen el mindent, amit benne talál.

— Ha nem fizet el fogom vinni az áruját.

— Vigyék.

— És a butrát.

— Azt is vigyék és vigyenek el engem is, kiáltja elkéseredetten, a megkínzott kereskedő.

A jegyzőkönyv elkészült.

— Irja alá, fordul a végrehajtó a kereskedőhöz.

— Nem írok alá semmit.

— Akkor két tanúval fogom aláírni.

— Tessék.

Az adófizetők szolidaritása

— Dobos — kiált ki az ajtón a végrehajtó, — keríts elő még egy embert s jertek, hogy irjatok ketten alá egy jegyzőkönyvet, mint tanuk.

Pár percnyi várakozás után a végrehajtó kinéz az ajtón. Nem messzi a dobos néhány parasztruhás emberrel vitatkozik. Unszoja őket. De hiába. A vita annyira elfajul, hogy rendőrnök kell beavatkozni. Végül is a rendőri és a dobos írják alá a jegyzőkönyvet.

Panaszok, panaszok

Szóba elegeydem a város egyik igen komoly, régi és szoliditásáról ismert kereskedőjével. Telve van aggodalommal, keserűséggel és panasszal.

— Istenem, hova jutottunk — mondja ujjával a B. és fia cég felé mutatva — ha már ilyen céget is dobra vernek...

Nem akadnak vevők az árverezett holmira

— Hogyan lehetséges ez — kérdelem.

— Ez már nem újság — folytatja — Nincs is már a piacon olyan kereske-

dő, akinél ne foglaltak volna s a legtöbbnél pedig már árvereztek is. De nincsenek, nem akadnak vevők a helyszínen. Legfeljebb ha már az adóhivataltba hordják be a lefoglalt holmit és potom áron adják el, akad nagynehezen vevő. Különben az utóbbi időben árut nem is foglalnak le, inkább a lakás berendezést s a könnyen értékesíthető holmit.

A dobraverésért ma senki sem szégyenkezik

— A végrehajtó, a dobos, a foglalás, az árverezés már nem tartoznak olyan fogalmak közé, amelyekért még szégyenkezne valaki. Ma már az gyanus, akinél nem foglaltak. Ma nem tekintik beestelenségnek sem a kiegyezést, sem a csődöt, sőt éppen azzal szemben mutatkozik bizonyos bizalmatlanság, aki még nem egyezett ki. Olyan betegnek tartják, aki még az operáció előtt van. S ha valaki átesett a kiegyezés műtétjén, újra helyre áll vele szemben a bizalom s újra egész embernek tekintik.

Egy zsidó kiskereskedő kálváriája

Legszomorubb és az általános helyzetre nagyon jellemző Grossmann Mórnak a története — folytatja informátorunk — Évtizedek óta van üzlete Sarmiseghetuzán (Várhelyen). Ritka becsületes, puritán jellemű, jómodu ember volt az egész környéken, nagy népszerűségnek örvendett s különösen a várhelyiek szerették. Mindenkinek, aki csak hozzáfért, segített. Kölcsönöket adott, kezességet vállalt. A nehéz idők azonban őt sem kímélték. Olyan nagy adót vetettek rá, hogy a rossz üzletmenet miatt csak bankból vett pénzen volt képes fizetni. A bankra kellett bekebeleznie a házat, s csak így tudta tovább fizetni adóját. Hiába fellebbezett, hiába kérvényezett és panaszkodott, hogy az adóval megölik, ahelyett hogy csökkentették volna, újabb adókkal rótták meg. A bankban a váltók sorra jártak le s egy szép napon a hitel is kikapadt. Azok, akiknek valamikor segített, elfordultak tőle. Előbb az üzletében levő árut foglalták le adóban. Miután így megakadályozták, hogy árukészletét értékesítse, az utolsó kereseti forrást is elzárták előle. Az adóhivatal mindent elherdált. Nemsokára a butorokra került a sor. A végrehajtó naponta jelent meg Grossmann házában, hol egy szekrényt, hol egy asztalt s székeket hurcolt magával. A drága lakásberendezést

— A forgalom — folytatja — a minimumra csappant. Hol vannak a híres régi hetivásárok, a nyüzsgő piac, a beláthatatlan marhavásár. A pultok mögött 6-7 segéd sem győzte a munkát. Kora reggeltől, késő estig zsufolva volt az üzlet.

— Na és most?...

Nincs vásárló, nincs pénz

— Most bizony minden megváltozott. Néhány ember lézeng a piacon, a marhavásártéren meglehetősen számlálni azt a néhány ökröt és lovat, amelyet kihajtottak. Nincs vásárló, tehát nincs eladó. Nincs tehát pénz sem. Ilyen körülmények között természetes, ha a paraszt, — az a vásárló, aki nélkül a kereskedőnek nincs létjogosultsága — nem vásárol. Hat véka buzát kell eladnia, hogy egy pár bakkanesot kapjon érte. Inkább meztelán jár, vagy elvisel 5 évig egy pár bockort...

— A szomszéd falu jegyzőjétől hallottam, hogy falujának 80 ekéből, 40 adóban van lefoglalva s a jegyzőségen vannak felraktározva.

2-300 lejért értékesítette a végrehajtó. Az egész lakást kiürítette. Két ágyat s egy rend ágyneműt hagyott a csupasz falak között. Végig a szobák ürességtől konganak. Grossmann Mór, aki majdnem 40 éven keresztül fizette a nehéz adót az államnak, aki 40 éven keresztül verejtékezzel dolgozott, aki mindig és mindenkinek csak adott, most feleségével együtt nézheti a csupasz falakat. Ezt tette vele az állam. Így istápolta Grossmann Mór a

Ulpia Trayana, ahol a fiskus mikrobus is pusztított

Grossmann Mór esete közelről érdekelt. Hátszegről vonaton félórás ut a régi Dacia fővárosáig. Ulpia Traiana, mint ahogyan a rómaiak elnevezték a dákok Sarmiseghetuzáját, ma csöndes román falu. Köröskörül romok, a régi cirkusz romjai még elég kivehető állapotban. Az ásások folynak s érdekes épületmaradványok kerülnek napvilágra.

A régi római cirkusz romjainak közvetlen közelében találok meg Grossmann Mór házat. Mélységes, majdnem zord csönd ül meg. Az üzletajtók zárva. A cégtábla helyén fehér folt. Minden zugból néma elhagyatottság tátong elő. Csak az udvar tarka, virágos grupjai

Szenzációsan olcsó könyvek

Adler: Marx, a gondolkodó	Lej 25	Kertész: Nemzetköziség utja	Lej 40
Adler: Alkohollizmus és szakszervezetek	Lej 4	Lasalle: Az alkotmányról	Lej 6
Andersen: A muzikális malac	Lej 7	Lasalle: Munkásprogram	Lej 6
Andrejev: A pince mélyén	Lej 48	Macdonald: Szocializmus és társad. L.	48
Balzac: A lidérc	Lej 20	Marx: Osztályharcok Franciaországban	Lej 48
Barbusse: Jézus	Lej 65	Marx: Bér és profit	Lej 20
Bauer: A szocializmus utja	Lej 6	Marx: Harmadik Napoleon államcsinye	Lej 20
Bernstein: A gazdasági történet alapvonalai	Lej 20	Marx: olgárháboru Franciaországban	20
Bernstein: Mi a szocializmus	Lej 5	Masekincs: A világ népeinek meséiből	Lej 30
Bernstein: Görli tzi pártprogram	Lej 12	Migray: Egy keresztény szociális állam története	Lej 18
Bernstein: Lasalle Ferdinand és jelentősége	Lej 18	" Az internacionálé története L.	25
Csehov: Kísértetes éjjel	Lej 40	" Egyház ésmunkáskérdés	L. 8
Csehov: Idegenkenyér	Lej 40	Müller: Marx és szakszervezetek	Lej 15
Csehov: A fekete barát	Lej 40	Multatuli: Max Havelár	Lej 45
Csehov: A koldus	Lej 40	Pach: Társadalmi ember élete	Lej 25
Farkas: Kísértetek	Lej 30	Pargus: Állam, ipar, specializmus	Lej 20
Frensen: A s Anna Hollmann elstüljedése	Lej 15	Róka Tóni: Erger-Berger	Lej 35
Gergely: Játsszik az ucca	Lej 25	Rubin: Egy szegénydiák feljegyzései	5
Hamsun: Ószi csillagok	Lej 15	Snowden: Ha a munkáspárt uralomra jut	Lej 8
Jászai: Az agitáció	Lej 4	Szemes: Mi az osztályharc	Lej 5
Kassa: Mi az igazság	Lej 5	Webb: Kapitalizmus hanyatlása	Lej 65
Vanczák: Szakszervezeti demokrácia	5		

Kaphatók az „UJ KELET” könyvostlá yában

Vidékre utánvétellel, vagy az összeg és a portóköltség (pény, vagy bélyeg) előzetes beküldése után szállítunk!

nyújtanak kevés derüt ebben a kiellen-ségben. A lépcsők előtt elnyuló komon-dor meg sem moccan, aprókat pislálol szemével és tovább alszik. Ez a kutya ugylátszik már csak a végrehajtót ugatja meg.

Akit elsodor az adó

A hosszú oszlopos tornácra két so-vány tyuk kapirgál. Benyitok. Egy férfi ül az ablak előtt, háttal van felém. Az ajtónyitás zajára sem fordul meg. Moz-dulatlanul ül s nézi a tovavonuló felle-geket.

Megszólított. Mint akit mély álomból költenek fel, ugrik talpra. Szavak nélkül, kezét felém nyujtva tart felém. Szemei megtelnek könnyekkel s remegő hangon mondja:

— Látja, mivé lettem? Majd megfogja a karomat s végigvezet a házon... Tisz-tára surolt padló, fehérre meszelt falak, az üzletben megkoppasztott pultok, az egyik szobában két árva ágy s a kony-hában pár bögre.

— Mindent, mindenemet elvitték, tönkretettek — mondja szinte zokogva.

— De hiszen maga nemrég gazdag ember volt, a szobák tömve voltak drága holmikkal, az üzlet megrakva áruval, az udvaron lovak, ökrök?...

— Igen — sóhajt fel Grossmann —, de egy év elég volt ahhoz, hogy mindenemet elvegyék s ki tudja meddig maradhatok e fedél alatt...

Grossmann vagyona

A szoba egyik sarkában iratok vannak felhalmozva. Grossmann sorra megmu-tatja:

— Ez itt az adóok könyve. Nekem senki sem fizet. Ezek a nyugták, amelye-ket az adóvégrehajtótól kaptam, az egyik 1000, a másik 100 s így tovább 200, 50, 5000 120, 40 stb. lejről. Amint eladták egyik-másik holmit, ilyen nyugtát kaptam érte.

— Hogy miből élek? Keserűen kiált fel: — Hát ezekből itt s a gyűrtött nyug-tákra mutat. Ezért küzdöttem végig a háborút, ezért dolgoztam nehéz verejték-kel 8 éves korom óta, ezért fizettem 40 éven keresztül adót az államnak...

— És mintha valami hirtelen eszébe öt-lene:

— Irni fogok Ófelségének, talán segít rajtam. Mély hallgatásba merül. Hátat fordít. Lassan becukom magam mögött az ajtót.

Szegény Grossmann Mór — gondolom magamban —, a te sorsod minden erdélyi kis zsidó sorsa.

Jön a miniszter

Hátszegen ezalatt ivvel járnak végig a kereskedőket, hogy tudomást szerezzenek arról, hogy másnap Pop Valér erdélyi miniszter a városba érkezik s bárki eléje járulhat panaszával.

A zsidó kereskedők nagyban készültek a panaszok hosszú lajstromával, már a szónokot is kijelölték. Mindenkinek az adó miatt lett volna panasza. Hogy a végrehajtó embertelen, hogy az adót igaz-ságtalanul rótták ki, hogy a zsidóknak aránytalanul sokkal több adót kell fizet-niök, mint a többségihez tartozó polgá-roknak, hogy mindenki fizetne, ha en-gednék, hogy lélegzethez jusson, hogy az adófellebbezésekkel senki sem törődik, hogy mindenki tönkre fog menni s hogy maholnap már nem lesznek adófizetők...

De azután jött a hír, hogy a miniszter látogatása elmarad.

Az egyik kereskedő szarkasztikusan jegyzi meg:

— Annyival kevesebb adót kell majd jövőre fizetnünk, amennyivel utja keve-sebbe került, azáltal, hogy Hátszegrre nem jött el.

Akit a pénz sodort el

— Jónapot vezérigazgató ur, köszöntöm egyik régi ismerősömet. De az illető el-fordítja a fejét, mintha a köszöntés nem neki szólt volna.

Szomszédom meghuzza a kabátom:

— Hát nem tudja, hogy tönkrement, hogy a bank megbukott, hogy mindene, a háza is odaveszett s már nem is tagja a bank igazgatóságának? Majd behuz a boltjába:

Beszélnék a számok

— Jöjjon — mondja —, jöjjon, meg-mutatom, milyen forgalmat csináltam ma. A kasszát kinyitja. A számolás két percig sem tart. 580 lej. Ennyi a napi forgalom. — Ennek — jegyzi meg — legjobb esetben 20 százaléka haszon.

Hangsúlyozom a legjobb esetben. Adóm napi mint 116 lej. Ezzel szemben adóm napi 210 lej, házbér 150, élelem 100 lej, egyéb kiadások a háztartásra 100 lej. Összesen 560 lej. Mi lesz ebből, mi lesz velünk?

Mi lesz ebből, mi lesz velünk, kérde-zük vele együtt mi is.

Hátszegi Ernő

Egy ötvenez

A jótékonykod

viszonyok között

Azok az idők, n

minden rábeszél

nélkül könyörad

segíteni egymás

és ma olyan kar

külözik a jótéko

lyek szegények

segíteni. Epen e

helyen regisztrá

mónyt, amelyet

vezni nem akara

Glasner Akiba f

után Glasner

egyik előkelő k

igazgatója, aki

a főrabbinak az

megnevezni nem

a napokban Kol

összeget azért g

noy az tetszés

célra fordítsa. A

25 ezer lejt a zsid

el, 25 ezer lejt p

zsidó népkönyho

étbe. Glasner A

elkü adományoz

öszönését tolmá

— Borns időjá

ról jelentik: A m

járásprognóziisa s

időjárás várható,

sőbb változékon

hőmérséklet Buda

Celsiusus volt.

— Tizenöt mu

állvány. Párizsból

Malmedy közelé

munkás alatt les

A faoszlopok a

igazgatót megölt

sok közül tizen

többé-kevésbé su

— Borzalmas

Köszönbányatárs

pestről jelentik:

Váci Köszönbány

jában 100 méter

megölt hat mun

Az elaraszott a

még idejekorán

külni, de ezek é

tak életveszélyes

— Ujabb bány

ban. Párizsból j

országi bányá

sztrájkba lépett.

— Meghalt a

Zürichből jelent

este hosszú s

Emile Dreyfus,

lyes közéleti fé

rában. Dreyfus

tett Endingenbe

volt az emanci

fiatal korában

vel tünt fel és

jósolta az álla

zését. 1881-ben

unióról és az e

együttműködésé

dított a vámsó

Franciaország.

ország és Ausz

szagokból Luzet

gyült össze, aki

ták akaratakat

sorompó feunta

erősebbeknek b

a genfi Vörösk

vezetésében is r

torikus képessé

tába állította.

egyéniségével l

délyes éremgy

ma is a legérté

Mint zsidó, kiv

az utóbbi éve

nére, sokat tet

kében.

HIREK

Az UJ KELET az egyetemese erdelyi és bányásági zsidóság napilapja
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc
 Bukaresti szerkesztőség:
 Hátszegi Ernő, Str. Cobălcescu 54.
 Cikkeink utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

Egy ötvenezerlejes adomány

A jótékonykodásnak a mai szomorú viszonyok között nincs konjunktúra. Azok az idők, mikor még az emberek minden rábeszélés és külső kényszer nélkül könyöradományokkal próbáltak segíteni egymáson, rég letűntek már és ma olyan karitatív intézmények nélkülözhetetlenek a jótékony adományokat, melyek szegények ezreire vannak hivatva segíteni. Epen ezért kell most ezen a helyen regisztrálnunk azt a szép adományt, amelyet egy magát megnevezni nem akaró zsidó ember juttatott Glasner Akiba főrabbihoz. Hétfőn délután Glasner Akibát felkereste az egyik előkelő kolozsvári pénzintézet igazgatója, aki 50.000 lejt nyújtott át a főrabbinak azzal, hogy egy magát megnevezni nem akaró pénzember, aki a napokban Kolozsváron járt, ezt az összeget azért juttatta a főrabbihoz, hogy azt tetszése szerinti jótékony célra fordítsa. A főrabbi az összegből 35 ezer lejt a zsidó kórháznak juttatott el, 25 ezer lejt pedig a megalakítandó zsidó népkönyvtár céljaira helyezte le. Glasner Akiba főrabbi a nemes elkü adományozónak ezuton is hálás köszönetet tolmácsolja.

— **Borus időjárás várható.** Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint egyelőre borus időjárás várható, főleg délen esőkkel, később változékony időjárás valószínű. A hőmérséklet Budapesten ma délben 9 fok Celsius volt.

— **Tizenöt munkás alatt leszakadt az állvány.** Párizsból jelentik: A belgiumi Malmédy közelében gyárépítkezésnél 15 munkás alatt leszakadt egy állványzat. A faoszlopok a munkát megtekintő két igazgatót megölték. A lezuhant munkások közül tizenhároman sebesültek meg többé-kevésbé súlyosan.

— **Borzalmas szerencsétlenség a Váci Kőszénbányatársaság bányájában.** Budapestről jelentik: Tegnap este 9 órakor a Váci Kőszénbányatársaság koldi bányájában 100 méteres mélységben vízárdat megölt hat munkást, akik ott dolgoztak. Az elárasztott aknából három munkás még idejében felszínre tudott menekülni, de ezek is sérülésekkel szabadultak életveszélyes helyzetükből.

— **Ujabb bányászstrájk Franciaországban.** Párizsból jelentik: Az északfranciaországi bányavidéken 15 ezer munkás strájkba lépett.

— **Meghalt a svájci zsidó nesztora.** Zürichből jelentik: A Jomkippurt követő este hosszú szenvedés után meghalt Emile Dreyfus, a svájci zsidók tekintélyes közeletű férfia, kilencven éves korában. Dreyfus 1841 április 22-én született Endingenben. Apja híres harcosa volt az emancipációnak. Emile Dreyfus fiatal korában főleg közgazdasági művelést tünt fel és fél 50 évvel ezelőtt megjelölt a államszocializmus bekezdését. 1881-ben könyvet írt az európai vámunióról és az európai államok gazdasági együttműködéséről. Együttal akciót indított a vámsorompó eltörléséért Svájc, Franciaország, Belgium, Dánia, Németország és Ausztria között. Ezekből az országokból Luzernben 50 vezető egyéniség gyűlt össze, akik azonban akkor nem tudták akaratukat végrehajtani, mert a vámsorompó fenntartásáért harcoló pártok erősebbeknek bizonyultak. Emile Dreyfus a genfi Vöröskereszt Egyesület ujjászervezésében is részt vett és nagy szervezőképességét az egyesület szolgálataiba állította. Korának minden nagyobb egyéniségével levelezésben állott. Személyes éremgyűjtő volt és gyűjteménye ma is a legértékesebbek egyike a világon. Mint zsidó, kivette részét a munkából és az utóbbi években, gyöngélgéde ellenére, sokat tett a svájci cionizmus érdekében.

— **Meghalt a svájci zsidó nesztora.** Zürichből jelentik: A Jomkippurt követő este hosszú szenvedés után meghalt Emile Dreyfus, a svájci zsidók tekintélyes közeletű férfia, kilencven éves korában. Dreyfus 1841 április 22-én született Endingenben. Apja híres harcosa volt az emancipációnak. Emile Dreyfus fiatal korában főleg közgazdasági művelést tünt fel és fél 50 évvel ezelőtt megjelölt a államszocializmus bekezdését. 1881-ben könyvet írt az európai vámunióról és az európai államok gazdasági együttműködéséről. Együttal akciót indított a vámsorompó eltörléséért Svájc, Franciaország, Belgium, Dánia, Németország és Ausztria között. Ezekből az országokból Luzernben 50 vezető egyéniség gyűlt össze, akik azonban akkor nem tudták akaratukat végrehajtani, mert a vámsorompó fenntartásáért harcoló pártok erősebbeknek bizonyultak. Emile Dreyfus a genfi Vöröskereszt Egyesület ujjászervezésében is részt vett és nagy szervezőképességét az egyesület szolgálataiba állította. Korának minden nagyobb egyéniségével levelezésben állott. Személyes éremgyűjtő volt és gyűjteménye ma is a legértékesebbek egyike a világon. Mint zsidó, kivette részét a munkából és az utóbbi években, gyöngélgéde ellenére, sokat tett a svájci cionizmus érdekében.

A kampóskeresztes diákok képviselőjét megleckéztették a nemzetközi diákszövetség konferenciáján

Nyugodtan és objektívan tárgyalták a zsidókérdést. Az amerikai antiszemitizmus módszerei

Newyork, szept. 29. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzetközi diákszövetség évi konferenciáját a napokban tartotta Massachusettsben működő Holyoke University disztermében. A konferenciára 39 ország küldötte el delegátusait, akiknek száma meghaladta a négyszázat. Az ülések egyikén tárgyalták a faji problémákat is és a tárgyhöz elsőnek jelentkezett Hano Schultz, a német diákszövetség elnöke, aki a vita során kijelentette, hogy jól lehet 65 százaléka a német diákoknak nemzeti szocialista, az antiszemita zavargásokat még sem ők idézték fel a német egyetemeken. Az utóbbi idők antiszemita zavargásainak okát a német egyetemeken belső politikájában kell keresni.

— **Miért mondják —** kérdezte Schultz —, hogy Németország az antiszemitizmus hazája. Vajjon Magyar ország, Románia és Lengyelország egyetemében nem támadják a zsidókat? Nem szeretném, ha figyelmen kívül hagynák azt a tényt, hogy Németországban az antiszemitizmus csak intellektuális természetű. A numerusz klauzuszot sehoh sem vezették be, dacára annak, hogy a zsidók a sajtóban, a színházban az irodalomban és a nevelési intézményekben sokkal nagyobb arányban működnek, mint azt népességi arányszámuk megengedné. Ha Önök azt hiszik, hogy az antiszemitizmusnak el kell tűnnie Németországban akkor hassanak oda, hogy a zsidók kulturális téren ne törekedjenek előre. James Parkes, a nemzetközi diá-

szövetség egyik vezetője és a „Zsidó és a szomszédja” című szociológiai munkának szerzője csodálkozásának adott kifejezést, hogy a németek az ő erős kulturájukat féltik a zsidó befolyástól. Minden eddigi antiszemita ugynevezett tudományos teóriát rossz indulatú és elfogult agyvelőkben meszterkedtek ki, tisztára azért, hogy valamivel megindokolhassák a militáns antiszemitizmust. Az egész mögött azonban csunya kenyéririgység húzódik meg. Parkes egyébként meglepéssel állapítja meg, hogy a különböző nemzetiségek delegátusai sokkal nyugodtabban és objektívebben tárgyalták le a zsidókérdést, mint a régebbi üléseken. Ez nyilván annak a jele, hogy a fajok között a kölcsönös megértés utban van.

A tárgyaláson részt vett Harry Stor a Menora szervezett volt elnöke és A. Teich, a zsidó diákok világszövetségének elnökségi tagja. John Whitlaw azzal a kijelentéssel zárta a tanácskozást, hogy Amerikában is van zsidó probléma. Azonban, ha egy amerikai ki akarja tölteni haragját egy lengyel, egy olasz, vagy egy zsidó ellen, nem fog eszébe jutni, hogy érzéseit intellektuális köntösbe takarja. Összinté lesz magához és azt fogja mondani: nem szeretem, mert nem érzem őt magamhoz hasonlóknak. Whitlaw végül kijelentette, hogy meg van minden remény arra, hogy a népek kulturálisjának emelésével a fajgyűlölet és az intolerancia el fog tűnni.

— **A Paul Ehrlich Orvostudományi Egyesület** október hó 1-én újra megkezdte működését. Csütörtökön este fél 9 órakor a Szentgyörgy ucca 4. sz. alatti új helyiségükben a következő programmal tartják 17. szakkülésüket: 1. Prof. dr. Steiner Pál előadása: Prostatatultus és prostatarék címen és dr. Normand J.: Tíz év Insulin a cukorbetegség kezelésében.

— **A német birodalmi gyűlés elnöke elutazott Belgrádból.** Belgrádból jelentik: Loebe, a német birodalmi gyűlés elnöke két német képviselő társaságában Belgrád ba érkezett. A német politikus csak vasárnap délig tartózkodott Belgrádban, ahol fel akarta keresni dr. Topálovics Zsivkót, a jugoszláv munkáskamara elnökét, azonban dr. Topálovics Zágrábban tartózkodik és ezért a német szociáldemokrata párt elnöke nem kereshette fel jugoszláv párttársát. A német birodalmi gyűlés elnöke kijelentette, hogy látogatása tisztán magánjellegű és ezért a szombat estét is belgrádi barátai körében töltötte és vasárnap délben elutazott a jugoszláv fővárosból.

— **A bolgár jegybank is felemelte a bankkamatlábát.** Szófiából jelentik: A bolgár jegybank 8 és fél százalékról 9 és fél százalékra emelte a kamatlábát, a lombardkamatot pedig 9 és fél százalékról 10 és félszázalékra.

— **Egy örült asszony bevete a belgrádi Moszkva-kávéház ablakait.** Belgrádból jelentik: Vasárnap délelőtt tizenegy órakor a belgrádi Moszkva-kávéház látogatóit tompa dörrenések és üvegcsörömpölés zaja riasztotta fel nyugalmából. A gyengébb idegzetű látogatók ijedtükben az asztalok alá bujtak, vagy a földre vetették magukat, mert azt hitték, hogy valaki belőt az ablakokon. A csörömpölésre elősietett pincérek egy asszonyt fogtak el, aki, mint kiderült, egy nagy fejszével verte be a kávéház hatalmas üvegablakait. A nőt átadták a közeli rendőrnek, aki a rendőrségre szállította. A kerületi rendőrségen megállapították, hogy a nőt Sztankovics Ljubicanának hívják, aki nemrég került ki az egyik elmebetegintézetből. Az asszony kihallgatása során azt mondotta, hogy az apja minden pénzt elitta és elmulatta a belgrádi kocsmákban és vendéglőkben, emíatt bosszút akart állni a vendéglőkön, azért verte be a Moszkva-kávéház ablakait. Mivel megállapították, hogy az asszony elmebajos, újra beszállították az elmebetegintézetbe.

NAPROL-NAPRA

Pitsburgban új egyetemet építenek. Az épület 140 méter magas és negyven emeletes lesz. Az építésnél arra is ügyelnek, hogy az előadásra kerülő tárgyakat lehetőleg megfelelő környezetben adhassák elő. Ezért a görög irodalom előadótermének görög templom belsejét utánozzák le, a romantikus irodalom előadó terméül gótikus kápolnát képeznek ki egyik helyiségből s a francia irodalomban Voltaire-ről XV. Lajos korabeli szalóban fognak előadni amikor az épület elkészül.

A jávai Bataviából érkezett jelentés szerint a Krakoa teljes aktivitásban van. A tűzhányó eruptív tevékenysége során ritka esetben fordult elő, hogy aránylag rövid idő alatt oly nagy mennyiségű lávát és hamut vessen ki a kráterből, mint a mostani kitörésnél. A lakosság a vulkán közeléből elmenekült.

Japán partvidékén tájfún és felhőszakadás pusztított. Tokióban 16 ezer lakást elárasztott a víz, Yokohamában összeomlott ház romjai hét embert maguk alá temettek s a vihárnak is van összesen mintegy harminc halálos áldozata.

Az október elsején induló Bremen luxusgőzessel lesz az idén az utolsó postai kombinatív hajó-repülőgép szolgálat.

Jeritza Mária a tél folyamán Hollywoodban hangosfilmen fog szerepelni, mert sikerült megfelelő szcenáriumot találni számára.

Bledben a sakkversenyt Aljechin nyerte meg. Második helyen végzett Bogoljubow, harmadik Niemzovics lett.

RADIO MÚSOR

Szerda, szeptember 30.
 Bukarest. 8: Rádiógyetem. 9: Seidmann szakszofonművész hangversenye. — 9:45: Bonis hegedűművész játéka. 10:15: Ciolac György zongoraművész játéka. — 10:45: Hírek.
 Budapest. 9:15: A Weidinger szalonzene kar hangversenye. 12:05: Eugen Stepat orosz balalajka zenekarának játéka. 3:30: Morse tanfolyam. 4:15: Lévy József és Gyulay Pál. Jónás Károly előadása. 5: A saját otthon. Kármán Andorné előadása. 5:30: Hangverseny. 6:30: Olasz nyelvtanítás. 7: Tóth Imre emlékirataiból. A régi Nemzeti Színház. Szigligeti Ede. Felolvassa dr. Konec Sándor. 7:30: Bodán Margit magyar nőtaestje Magyar Imre cigány zenekarával. 8:30: Európai hangverseny. Utána: Időjelzés, időjárás, hírek. Majd körülbelül 10:15: Any Sobotta hangversenye. Utána grammofonhangverseny. Bécs. 10:30: Römisch-zenekar. Belgrád. 8: Nemzeti dalok. 8:30: Berlin. 10: Hírek. Berlin. 7: Mandolinverseny. Brűn. 7:50: A legszebb nap, 1 felv. játék.

Csütörtök, október 1.
 Bukarest. 21: Dalest. 21:20: Zongora-és zenekari verseny. 22:05: Szimfonikus hangverseny.
 Budapest. 9:15: Hangverseny. 9:30: Hírek. 10: A sárospataki ref. főiskola 400 éves jubileumi ünnepsége. 12:25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2: Hírek. 4:10: Napi jeremiádák c. előadás. 4:45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: A földművelésügyi minisztérium előadása. 6:45: Angol nyelvtanítás. 7:15: Cigányzene. 8:30: Zilahy L. Hazajáró lélek című színművének előadása. Utána pontos időjelzés, időjárás, hírek, majd az Operaház zenekarának hangversenye. Bécs. 19:15: Kamarazene. 22:15: Jazz. Berlin. 19:30: Verdi: Machbeth című operája. Hamburg. 20: Orgona, viola és hegedűhangverseny. Langenberg. 20: Opera- és operettrezletek. Lípce. 19:30: Szimf. hangv. Stuttgart. 20:45: Brahms: D-dur hegedűversenye. Kattowitz. 23:05: Könnyű zene. Poznan. 20:30: Szólisták hangv.

NYILTTER *)

Felhívás. Szeghő Géza ügyfelem megvásárolta a Lévai Jenő tulajdonát képező „Magazin Universal” cluji (Str. General Neculcea 2.) cég áruaktárának legnagyobb részét.

Felhívom a „Magazin Universal” cég hitelezőit, hogy ezen céggel szemben fennálló követeléseiket folyó év okt. hó 5-ig irodamban jelentsék be.

Krauss Zsigmond ügyvéd
 Cluj, Piata Mihaiu Viteazul No. 6. Telefon 8—44.

*) E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.

Hátszegi Ernő

Színház—Mozi

Magyar Színház

A ballerina

Premier: Szombaton este 8^{1/2} órakor. Az évad ünnepi megnyitó előadása

Főszereplők: Neményi Lili, Major Kató, Szombati Mancsi, Hegyessi Ica, Putnik Bálint, Ihász Aladár, Tompa Béla, Selmeczy Mihály, Leövey Leó, Réthelyi Ödön

Május 1-én szüntek meg a rendes színházi előadások Kolozsváron. Öt hónapi szünet után e hét szombati estétől, október 3-án újra megnyílnak a színház kapui.

A szezonnyitó ünnepi előadást óriási érdeklődés előzi meg. Ma nincs Kolozsváron divatosabb téma, mint a színház megnyitása.

A színház tudatában van annak, hogy most a súlyos gazdasági válságban csak felfokozott munkával, a legtökéletesebb előadásokkal s a legbrilliansabb társulattal lehet a közönséget a színházba vonzani. Eppen ezért olyan társulatot szervezett az igazgatóság, aminőre a legregibb színházi habitúék sem állíthatják hogy valaha is jobb volt ennél. Az operettnek hét énekesnője lesz. Karácsonyi Ili, Lengyel Irén, Neményi Lili, Major Kató (Mayer), Szombati Mancsi, Balogh Julia, Hegyessi Ica. Az új énekes bonvivánt Putnik Bálint, aki nagy meglepetést okoz a közönségnek. Sikertől megállapodást létesíteni a kolozsvári közönség dédelgetett kedvencével, Tolnay Andorral is, aki minden hónapban lejön Kolozsvárra és Nagyváradra, hogy legbrilliansabb szerepeit eljátsssa. A régi kedvencek valamennyien itt vannak: Tompa Béla, Ihász, Selmeczy, Leövey, Miklóssy Margit, Réthelyi Ödön. Pompás új görlesapattal erősödött meg a társulat. Fényes új díszletek készülnek az újdonságokhoz. A műsor hallatlanul változatos lesz, mert az újdonságok egész sorát szerezte meg a színház máris.

Az első előadás, mint említettük már, szombaton este 8^{1/2} órakor lesz.

Az utóbbi évek legragyonzóbb, legbrilliansabb operett-újdonsága, a Ballerina fog színrekerülni. A Ballerina szövegírója Martos Ferenc, zenéjét Szirmay Albert komponálta. A Ballerínának nincs szüksége semmiféle előzetes reklámra. Minden dícsérő jelző kevés lenne, hogy méltóan jellemezze a Ballerínát, amelynél szebb zenéjű, finomabb, tökéletesebb operett évek hossza sora óta nem játszottak. Elég ha annyit említünk meg, hogy a Ballerina premierje után való napon Amerika és Európa minden világvárosának operett-színpadja megvette.

A Ballerina Kolozsvárt igazi parádés előadásban fog színre kerülni.

Micit a címszerepet Neményi Lili fogja játszani. A Neményi fellépését valóságos izgalommal várja Kolozsvárra közönsége, amely rajongásig szereti a kitűnő művésznőt. A brilliáns szubrett szerepet, Stefit, a boszorkányosan ügyes Major (Mayer) Kató fogja játszani, aki egy csapással belopta magát a kolozsvári közönség szívébe. Zsuzsannát Szombati Mancsi fogja énekelni, játszani és táncolni. A jövő nagy ígérete Szombati Mancsi. Marriássy László főhadnagy szimpatikus szerepében fog bemutatkozni az új bonvivánt, Putnik Bálint. Nagyszerű szerepe lesz Ihásznak, Tompának, Hegyessi Icának, Leöveynek, Selmeczynek és Réthelyinek.

A Ballerina változatos táncai külön meglepetést fognak képezni. S nagy meglepetés lesz a külső kiállítás pazar gazdagsága és fénye.

A színház elővételi pénztára a Ballerina négy első előadására (szombat, vasárnap, hétfő és kedd) árusítja már a jegyeket. A soha nem tapasztalt lázas érdeklődésre való tekintettel tanácsos jegyekről jóelőre gondoskodni!

Elisabeth Bergner első fellépése a Select Mozgóban

Vége a Select mozgó műsorra veszi Elisabeth Bergner világhírű drámáját, az „Ariane“-t, Claude Anet regényét. Anynyi port vert fel e film megjelenése, mint annak idején a regényé. Alap gondolatai teljesen újak, ötletei szikrázóak, biztossága, mellyel leírja gondolatait, nagy. Mindezek hozzájárultak ahhoz, hogy Claude Anet regénye nagy szenzáció legyen, megjelenése alkalmával. És a film megje-

lenése még nagyobbítja a könyv dícsőségét. Paul Czinner, a film rendezője mesztérien mutatja be mélyen megható képekben e regényt, melynek központjában az excentrikus nyugtalan természetű Ariane van, az orosz lányok prototipusa; az a lány, aki 17 éves korában merészen szembeszáll az élet nehézségeivel. „Mit érdekel téged, mit hiszek, mit gondolok és főleg mit érzek?” — kérdi Ariane kedvesétől, Constantin Michaeltól. — „Végy, mint vagyok és végezzünk, mint kezdtük.” És ebben az egy mondatban benne van az orosz lány egész regénye. Próba, hogy társadalmi és erkölcsi gondolkodásunkat teljesen felfordítsa. De Ariane szeret, szívből, igazán. De szerelme más, mint a lányoké, kiket ismerünk. És ebből látszik, mennyire értette Claude Anet a konvencionális Európa határán túl élő leányka szerelmét.

Rendező és művészek egyformán fogták fel a regény témáját. Elisabeth Bergner csodálatosan játsza meg az orosz lányka szerepét. Játéka a néző minden idegét fogva tartja.

Ariane, melyet a Select mutat be, egyike a legtökéletesebb alkotása a beszélő drámáknak. Csak most, miután annyi kis értékű vigjátékot láttunk leperegni a mozgó vetítővásznán, tudjuk igazán értékelni e film művészi voltát.

A Magyar Színház heti műsora

Szombaton, október hó 3-án este pont negyed 9-kor: A ballerina. (Az évad ünnepi megnyitó előadása. Az évad legszenzációsabb operette-újdonsága. Világsiker! Az új operette-szenzációt be mutatkozása, Neményi Lili, Major Kató, Putnik Bálint, Szombati Margit, Hegyessi Ica, Ihász Aladár, Tompa Béla, Selmeczy Mihály, Leövey Leó föllépése. Az idei évad új, nagyon olcsó helyzei. Première-bérlet 1. sz. Sorozatszám: 1.)

Vasárnap, október hó 4-én d. u. 5-kor: Szókiak az asszony. (Operette-repriz új szereposztással. Neményi Lili, Major Kató, Tompa Béla, Ihász Aladár, föllépése. Délutáni mérsékelt helyzei. Sorozatszám: 2.)

Vasárnap, október hó 4-én este negyed 9-kor: A ballerina. (Operette-újdonság 2-adszor. Bérletszünetben. Az új évad olcsó helyzei. Sorozatszám: 3.)

Hétfőn, október hó 5-én este pont negyed 9-kor: A ballerina. (Operette-újdonság 3-adszor. Napi bérlet 1. szám A. Sorozatszám: 4.)

Kedden, október 6-án pont negyed 9-kor: A ballerina. (Operette-újdonság 4-edszer. Napi bérlet 1. szám B. Sorozatszám 5.)

A heti műsorra tűzött előadások jegyei már most megválthatók, minden elővételi díj nélkül a színház pénztáránál.

CORSO-MOZGÓ műsora

Szerda: 3, 5, 7, 9-kor: A tábornok. Zilahy Lajos műve filmre feldolgozva, orosz milióban. (Operette-újdonság szenzációs alkotása. Főszereplők: Conrad Veidt, Olga Tschechova. Műsor előtt: A legújabb Paramount híradó. Csütörtök 3, 5, 7, 9 órakor: A tábornok.

SELECT-MOZGÓ műsora

Szerda: Ariane. Főszerepben: Elisabeth Bergner. Csütörtök: Ariane. Főszerepben: Elisabeth Bergner. Péntek: Ariane. Főszerepben: Elisabeth Bergner. Szombat: Ariane. Főszerepben: Elisabeth Bergner. Vasárnap: Ariane. Főszerepben: Elisabeth Bergner.

Szinkör-Mozgó műsora

Szerda: A nevető főhadnagy. (A Paramount ezévi aranyfilmje, a Varázskeringő című halhatatlan operett filmváltozata. Rendezte Lubitsch. A címszerepben: Chevalier. Zene: Strauss Oszkár. A világfilm erdélyi premierje. Előtte a legjobb Micki Maus.) Előadások: 3, 5, 7, 9. Csütörtök: A nevető főhadnagy. (Varázskeringő). Pénteken: A nevető főhadnagy. (Varázskeringő.)

URANIA-MOZGÓ műsora

Szerda: Általános közkívánatra: Sevillai énekes. Főszerepben: Ramon Novarro. Csütörtök: Általános közkívánatra: Sevillai énekes. Főszerepben: Ramon Novarro.

KÖZGAZDASÁG

Gazdát cserélt a Szilágyi Eleonora cég

Nagyjelentőségű tranzakció bonyolódott le a napokban Kolozsvár üzleti életében. Salamon Sámuel aranyosgyéresi szeszgyáreszkedő egy amerikai érdekltség élen megvásárolta a kolozsvári Szilágyi Eleonora cég részvény többségét és ezzel a cég tulajdonjogába lépett. A Szilágyi Eleonora cég ismeretesen a kolozsvári piac egyik legrégebb vállalata, királyi udvari szállító és több kiállításon kitüntetés nyert. A cég egyébként a jövő évben fogja ünnepelni fennállásának

százéves jubileumát. A Szilágyi Eleonora céget 1832-ben alapították és azóta az erdélyi kereskedelmi élet egyik legjelentősebb tényezője volt. Mindig vezetés szerepét töltött be Erdély szesziparában. Salamon Sámuel személyében hozzáértő és országszerte elismert szakember vette át a cég vezetését és minden remény meg van arra, hogy a nagymultu Szilágyi Eleonora cég a jövőben is azt a szerepet fogja betölteni a kolozsvári piacon, mint a konjunktura éveiben.

Október elsején megkezdődik Franciaország felé a román élő-állatexport

Bucuresti-Bukarest, szeptember 29. (Az Uj Kelet tudósítójától). Szombaton Bukarestben nagyfontosságú értekezletre ülték össze a romániai élőállat export vezető cégeinek tulajdonosai. Az értekezleten meg tárgyalták a Franciaországba indítandó élőállatexport lehetőségeit. Az értekezleten a minisztérium képviselőin és az exportörökön kívül jelen volt egy Allotai nevű francia konzorcium vezetője.

Az értekezleten megvitatták a francia konzorcium javaslatait. A megjelentek között a legteljesebb megegyezés történt abban, hogy október elsejével meg kell kezdeni az élőállatexport kampányát Franciaország felé. A szállítmányok minőségének megőrzésére az exportörök figyelembe fogják venni a földművelésügyi minisztérium előírásait.

Az értekezlet megbeszélésein az a vélemény hangsúlyozódott ki, hogy az első szállítmányokat Erdély és Bánátról kell Franciaországba eszközölni.

Az értekezleten tárgyalásra kerültek azok a nehézségek is, amelyek a magyar-román kereskedelmi szerződés ellenére a magyar tranzitállások körül felmerülnek. Miután Magyarországon keresztül nem lehet szállítani, exportunk egyelőre a marhaszállítmányokra fog szorítkozni és pedig Csehszlovákián keresztül. Buchs tranzitállomástól kezdve a szállítást a francia konzorcium veszi át, innen rendeltetési helyeire fogja szállítani a megrendeléseket.

Csak amikor a szállítási nehézségeket Magyarországgal elintézték, lesz megadva annak a lehetősége, hogy az egyéb élőállat szállítását megkezdjék. Magyaror-

szágon a tranzító a magas védővám miatt lehetetlen és Magyarország a konkurenciától való félelmében nehezen hajlandó kedvezőbb átszállítási lehetőségeket biztosítani. Még egy nehézsége az exportnak, hogy a CFR-nek nincsen elég számu erre a célra megfelelő vagonja. Remélik azonban, hogy rövidesen erről is megfelelő gondoskodás fog történni.

Függőben tartja a bukaresti tőzsde a font hivatalos jegyzését. Bukarestből jelentik: A bukaresti tőzsdén igen lanyha volt az üzletmenet. Kötések alig jöttek létre, az árak ennek megfelelően változatlanok maradtak. Vita támadt akörül, jegyezzék-e az angol fontot, vagy sem, végül is az az álláspont győzött, amely továbbra is függőben tartja a font hivatalos jegyzését, tekintettel az angol pénzgyűség állandó érték hullámzására. Gyakorlati jelentősége egyébként ennek amugysem volt, mert fontban nem történtek tranzakciók.

Konfliktus a francia és román gabonakereskedők között. Bukarestből jelentik: A gabona exportörök és francia gabonakereskedők között konfliktus támadt az angol font értékelése körül. A román gabonaexportörök ugyanis azt állítják, hogy kötések aranyfontban értendők, ezzel szemben a francia gabonakereskedők a napi árfolyamon akarják számítani a fontot. Valószínűleg perre fog kerülni a dolog, amely nemzetközi bíróságokat fog foglalkoztatni.

Országos kongresszust tartanak a dohánytőzsdések. Az „Izbánda“ dohánytőzsdések szövetsége kolozsvári fiókja ezutem is meghívja összes tagjait, valamint az erdélyi, bánáti, Körös- és máramarosvidéki összes dohánytőzsdéseket, tekintet nélkül arra, hogy milyen engedéllyel bírnak — egy országos kongresszusra, amely kolozsvári vármegyeháza dísztermében lesz megtartva f. év október hó 25. 26-án, vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel. A kongresszuson a dohánytőzsdés, egzisztenciális érdekeit érintő kérdések kerülnek tárgyalásra, valamint az érintő sérelmek orvoslása. A kongresszus egy és ugyanazon a napon s egy és ugyan egy a helyen és időben lesz megtartva a Rókkantak Erdélyi Szövetségének kongresszusával együtt. Azok, akik részt akarnak venni ezen a kongresszuson, tudassák jövetelüket az elnökséggel Cluj, Piata Unirii 26. Ezen a kongresszuson jelen lesznek a bukaresti központon kívül még az összes testvér szövetségek és fiókok.

Apróhirdetések

Szavanként	4 Lei
Vastagbetűvel	8 Lei
Legkisebb apró, 10 szó	40 Lei
Állástkeresőknek 1 szó	3 Lei
Vastagbetűvel	6 Lei

Csak vasárnapra feladott apróhirdetés 25 százalékkal drágább. Díj előre fizetendő. Csak portobélyeggel ellátott jelígyes leveleket továbbítunk.

Egy nutria bundabélés olcsón eladó. Értekezni: Lebovits, Király u. 49. szám, 2-ik ajtó.

Középiskolások oktatását biztos eredménnyel vállalja okleveles tanárnő „Szerény” jelige alatt.

Olcso szörme kizárólag Mandelbaum József szücsnél Regele Ferd. 20. szerezhető be. Reklámárak: Pézsmabundák 10,000 lejtől, szilbunda 5500 lejtől, macska 3000 lejtől, nutria 3500 lejtől. Vétalkötelezettség nélkül kérem meggyőződni.

Zsidó családnál diáklány lakást, esetleg teljes ellátást kaphat. „Coloniale” P. M. Viteazul 35.

Forgalmas üzlethelyiség italmérésével kiadó. Cim a kiadóban.

Egyetemi hallgató francia, héber, olasz, román, magyar, német nyelvtudással, gyorsírással gimnázisták korrepetálását, magántanulók előkészítését vállalja jutányos áron, jó módszerrel. Vidékre nevelőnek ajánkozik. Cim: Frieder Sándor, Targu-Mures, Str. Gen. Grigorescu 15.

Negyedosztályos felsőkereskedelmista leány, perfekt német, román, magyar, kevés angol és francia nyelvtudással középiskolások tanítását olcsón vállalná. Cim a kiadóban.